ÜLDKOHTU OTSUS (neljas koda)

12. oktoober 2011 *

Kohtuasjas T-38/05,

**Agroexpansión, SA,** asukoht Madrid (Hispaania), esindajad: advokaadid J. Folguera Crespo ja P. Vidal Martínez,

hageja,

*versus*

**Euroopa Komisjon,** esindajad: F. Castillo de la Torre, É. Gippini Fournier ja J. Bourke,

kostja,

mille ese on nõue tühistada osaliselt komisjoni 20. oktoobri 2004. aasta otsus K(2004) 4030 (lõplik), mis on seotud [EÜ] artikli 81 lõike 1 kohase menetlusega (Juhtum COMP/C.38.238/B.2 – Toortubakas – Hispaania) ja nõue vähendada selle otsusega hagejale määratud trahvi,

* Kohtumenetluse keel: hispaania.

ÜLDKOHUS (neljas koda),

koosseisus: esimees O. Czúcz, kohtunikud I. Labucka ja K. O'Higgins (ettekandja),

kohtusekretär: vanemametnik J. Palacio González,

arvestades kirjalikus menetluses ja 9. septembri 2009. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

**otsuse**

**Vaidluse taust**

A – *Hageja ja haldusmenetlus*

1 Hageja Agroexpansión, SA on üks neljast toortubaka esmase töötlemisega tegelevast äriühingust Hispaanias (edaspidi „töötlejad").

2 Kolm ülejäänud töötlejat on: Compañia española de tabaco en rama, SA (edaspidi „Cetarsa"), Tabacos Españoles, SL (edaspidi „Taes") ja World Wide Tobacco España, SA (edaspidi „WWTE").

3 Algul oli hageja ühele perele kuuluv ettevõtja. Selle asutas 1988. aastal B., kes oli hageja tegevdirektor kuni 2004. aasta lõpuni. 1994. aastast kuni 1997. aastani esindasid hageja aktsiakapitali võrdsetes osades B. abikaasa ja Hispaania äriühing WW Marpetrol, SA.

4 18. novembril 1997 omandas Intabex Netherlands BV (edaspidi „Intabex") kõik hageja aktsiad. Intabex kuulus äriühingute kontserni Intabex, mille ostis 1997. aasta aprillis Dimon Inc.

5 Dimon on Ameerika äriühing, mis asub Virginias (Ühendriigid). Ta on emaettevõtja kontsernis, millesse kuulub umbes sada äriühingut, mille tegevus on seotud tubakaga (edaspidi „kontsern Dimon"). Tema peamine tegevusala on sigaretitootjate varustamine töödeldud tubakaga. Selleks ostab ta töödeldud tubakat sisse muu hulgas hagejalt.

6 Euroopa Ühenduste Komisjon, kelle valduses oleva teabe kohaselt olid Hispaania toortubaka töötlejad ja tootjad toime pannud EÜ artikli 81 rikkumisi, viis 3. ja 4. oktoobril 2001 kolme töötleja, st hageja, Cetarsa ja WWTE ning Asociación Nacional de Empresas Transformadoras de Tabaco (edaspidi „Anetab") ruumides läbi uurimisi vastavalt nõukogu 6. veebruari 1962. aasta määruse nr 17 esimene määrus [EÜ] artiklite [81] ja [82] rakendamise kohta (EÜT 1962, 13, lk 204; ELT eriväljaanne 08/01, lk 3) artiklile 14.

7 Komisjon viis 3. oktoobril 2001 läbi uurimise ka Tubaka Kutseühingus ja Euroopa Tubakatöötlejate Liidu ruumides ning 5. oktoobril 2001 Federación nacional de cultivadores de tabaco (edaspidi „FNCT") ruumides.

8 16. jaanuari 2002. aasta kirjas teatasid töötlejad ja Anetab oma soovist koostööd teha, viidates komisjoni teatisele trahvide määramata jätmise või vähendamise kohta kartellide puhul (EÜT 1996, C 207, lk 4; edaspidi „koostööteatis").

9 21. jaanuari 2002. aasta kirjas edastasid nad komisjonile teatud informatsiooni.

10 Hageja, Cetarsa ja WWTE esitasid komisjonile täiendavat teavet 15. veebruari 2002. aasta kirjaga ja Taes 18. veebruari 2002. aasta kirjaga.

11 Edasi saatis komisjon määruse nr 17 artikli 11 alusel Hispaania töötlejatele, Anetabile ja FNCT-le mitu informatsiooninõuet. Samuti palus ta teavet põllumajandustooteid puudutavate Hispaania õigusnormide kohta Hispaania põllumajandus-, kalandus- ja toiduministeeriumilt.

12 Komisjon algatas 11. detsembril 2003 käesoleva kohtuasja aluseks oleva menetluse ja võttis vastu vastuväiteteatise, mille ta saatis 20 ettevõtjale või ettevõtjate ühendusele, mille hulgas olid ka töötlejad, Dimon, Intabex, Anetab, FNCT ja Deltafina SpA. Deltafina on Itaalia äriühing, mille peamine tegevusala on toortubaka esmane töötlemine Itaalias ja töödeldud tubaka turustamine. Ta kuulub Taesega samasse kontserni, mille emaettevõtja on Ameerika äriühing Universal Corp.

13 Asjassepuutuvatel ettevõtjatel ja ettevõtjate ühendustel võimaldati tutvuda komisjoni uurimistoimikuga, mis tehti neile kättesaadavaks neile saadetud CD-ROM-il, ning nad esitasid komisjoni vastuväidetele vastates oma kirjalikud seisukohad. Deltafina esitas oma kirjalikud seisukohad 1. märtsil 2004.

14 29. märtsil 2004 toimus ärakuulamine.

15 Pärast konkurentsi piiravat tegevust ja turgu valitsevat seisundit käsitleva nõuandekomiteega konsulteerimist ning võttes arvesse ärakuulamise eest vastutava ametniku lõpparuannet, võttis komisjon 20. oktoobril 2004 vastu otsuse K(2004) 4030 (lõplik), mis on seotud [EÜ] artikli 81 lõike 1 kohase menetlusega (Juhtum COMP/C.38.238/B.2 – Toortubakas – Hispaania), (edaspidi „vaidlustatud otsus"), mille kokkuvõte on avaldatud 19. aprilli 2007. aasta Euroopa Liidu Teatajas (ELT L 102, lk 14).

B – *Vaidlustatud otsus*

16 Vaidlustatud otsus puudutab Hispaania toortubakaturul sõlmitud ja täidetud kahte horisontaalset kartellikokkulepet.

17 Esimene keelatud kokkulepe, mille sõlmisid töötlejad ja Deltafina, seadis eesmärgiks fikseerida igal aastal ajavahemikus 1996–2001 iga toortubakasordi – eri kvaliteedid koos – (kõrgeim) keskmine tarnehind ja jagada ära toortubakasortide ostukogused, mida iga töötleja võis tootjatelt osta (vt eriti vaidlustatud otsuse põhjendused 74–76 ja 276). Aastateks 1999–2001 olid töötlejad ja Deltafina kokku leppinud ka iga toortubakasordi kvaliteediklassi hinnavahemikus, mis määratleti „külvieelsetele lepingutele" lisatud hinnakirjades ning teistes „täiendavates tingimustes", nimelt keskmises

miinimumhinnas tootja ja tootjate rühma kohta (vt eriti vaidlustatud otsuse põhjendused 77–83 ja 276).

18 Edaspidi nimetatakse eespool punktis 17 kirjeldatud keelatud kokkulepet „töötlejate kokkuleppeks".

19 Vaidlustatud otsuses identifitseeritud teine keelatud kokkulepe puudutas kolme Hispaania põllumajandustootjate liitu, Asociación agraria de jóvenes agricultores (edaspidi „ASAJA"), Unión de pequeños agricultores (edaspidi „UPA") ja Coordinadora de organizaciones de agricultores y ganaderos (edaspidi „COAG"), ning Hispaania põllumajandusühistute liitu (edaspidi „CCAE"). Selle kokkuleppe eesmärk oli fikseerida igal aastal ajavahemikus 1996–2001 iga toortubakasordi kvaliteediklassi hinnavahemikud, mis määratleti „külvieelsetele lepingutele" lisatud hinnakirjades ning teistes „täiendavates tingimustes" (vt eelkõige vaidlustatud otsuse põhjendused 77–83 ja 277).

20 Edaspidi nimetatakse eespool punktis 19 kirjeldatud keelatud kokkulepet „tootjate esindajate kokkuleppeks".

21 Vaidlustatud otsuses asus komisjon seisukohale, et mõlemad rikkumised on eraldi vaadeldavad kui üks ja vältav EÜ artikli 81 lõike 1 rikkumine (vt eelkõige vaidlustatud otsuse põhjendused 275–277).

22 Vaidlustatud otsuse artiklis 1 on märgitud, et töötlejate kokkuleppe eest vastutavad töötlejad, Deltafina, Dimon ja WWTE emaettevõtjad Standard Commercial Corp. (edaspidi „SCC"), Standard Commercial Tobacco Co., Inc. (edaspidi „SCTC") ja Trans-Continental Leaf Tobacco Corp. Ltd (edaspidi „TCLT"), ning tootjate esindajate kokkuleppe eest vastutavad ASAJA, UPA, COAG ja CCAE (edaspidi koos „tootjate esindajad").

23 Vaidlustatud otsuse artiklis 2 kohustab komisjon neid ettevõtjaid ja tootjate esindajaid artiklis 1 märgitud rikkumised viivitamata lõpetama, kui seda juba tehtud ei ole, ja hoiduma edaspidi mis tahes piiravast tegevusest, millel on sama või samaväärne eesmärk või tagajärg.

24 Vaidlustatud otsuse artiklis 3 määras komisjon nendele ettevõtjatele ja tootjate esindajatele trahvid, pidades Dimonit solidaarselt vastutavaks hagejale määratud trahvi tasumise eest ning SCC-d, SCTC-d ja TCLT-d solidaarselt vastutavaks WWTE-le määratud trahvi tasumise eest (vt tagapool punktid 67 ja 68).

C – *Vaidlustatud otsuse adressaadid*

25 Vaidlustatud otsuse adressaatide ring on määratletud selle otsuse punktis 2.4 (vaidlustatud otsuse põhjendused 357–400).

26 Esiteks märkis komisjon selles punktis, et on tõendatud, et töötlejad ja Deltafina osalesid otseselt töötlejate kokkuleppes ning tootjate esindajad tootjate esindajate kokkuleppes, mistõttu iga nimetatud ettevõtja ja ettevõtjate ühendus „peab tunnistama oma vastutust rikkumises ning on järelikult [vaidlustatud otsuse] adressaat” (vaidlustatud otsuse põhjendused 357 ja 358) [siin ja edaspidi on vaidlustatud otsust tsiteeritud mitteametlikus tõlkes]. Selle otsuse põhjendustes 359–369 annab ta täpsema hinnangu Deltafina rollile töötlejate kokkuleppes.

27 Edasi uurib komisjon tütarettevõtja rikkumise emaettevõtjale süüks panemise küsimust, toonitades, et käesolevas asjas tuleb seda teha kolme ettevõtja puhul, kelleks on hageja, WWTE ja Taes (vaidlustatud otsuse põhjendused 370–400).

28 Selles osas meenutab komisjon esiteks põhimõtteid, mida tema hinnangul selles valdkonnas kohaldada tuleb (vaidlustatud otsuse põhjendused 371–374).

29 Eriti toob ta esile järgmist:

– selleks et määratleda, kas emaettevõtja vastutab oma tütarettevõtja õigusvastase tegevuse eest, peab olema võimalik tuvastada, et viimane „ei otsusta oma tegutsemise üle turul sõltumatult, vaid täidab peamiselt emaettevõtja poolt talle antud juhiseid" (Euroopa Kohtu 14. juuli 1972. aasta otsus kohtuasjas 48/69: Imperial Chemical Industries *vs*. komisjon, EKL 1972, lk 619, punktid 132 ja 133);

– vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale võib juhul, kui emaettevõtja esindab tütarettevõtja kogu kapitali, õiguspäraselt eeldada, et tal on tegelik otsustav mõju tütarettevõtja tegevuse üle (Euroopa Kohtu 25. oktoobri 1983. aasta otsus kohtuasjas 107/82: AEG-Telefunken *vs*. komisjon, EKL 1983, lk 3151, punkt 50, ja Euroopa Kohtu 16. novembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-286/98 P: Stora Kopparbergs Bergslags *vs*. komisjon, EKL 2000, lk I-9925, punkt 29; Üldkohtu 20. aprilli 1999. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-305/94-T-307/94, T-313/94-T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 ja T-335/94: Limburgse Vinyl Maatschappij jt *vs*. komisjon, nn PVC II kohtuotsus, EKL 1999, lk II-931, punktid 961 ja 984);

– seda eeldust kinnitavad „teatud asjadele omased eripärased tegurid";

– Euroopa Kohtu hinnangul võib emaettevõtja mõjutada niisuguse tütarettevõtja strateegiat, mida ta 100 % ei kontrolli, juhul kui tal on rikkumise toimepanemise ajal tütarettevõtja kapitalis enamusosalus (eespool viidatud kohtuotsus Imperial Chemical Industries *vs.* komisjon, punkt 136) või kui teda teavitatakse „pidevalt" selle tütarettevõtja tegevusest ning ta määrab otse, kuidas tütarettevõtja tegutseb (eespool viidatud kohtuotsus AEG-Telefunken *vs.* komisjon, punkt 52);

– vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale tähendab konkurentsiõiguse kontekstis mõiste „ettevõtja" majandusüksust asjassepuutuva kokkuleppe eseme seisukohast, isegi kui õiguslikus mõttes koosneb see majandusüksus mitmest füüsilisest või juriidilisest isikust (Üldkohtu 20. märtsi 2002. aasta otsus kohtuasjas T-9/99: HFB jt *vs.* komisjon, EKL 2002, lk II-1487, punkt 66, milles viidatakse Euroopa Kohtu 12. juuli 1984. aasta otsusele kohtuasjas 170/83: Hydrotherm Gerätebau, EKL 1984, lk 2999, punkt 11).

30 Teiseks, enne kui täpsemalt uuriti hageja ja WWTE asja, märkis komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 375 järgmist:

„Käesolevas asjas kontrollivad (osalus 100 % või 90 %) neljast Hispaania toortubaka töötlejast kolme rahvusvahelised Ameerika äriühingud. Esinevad ka muud faktilised asjaolud, mis kinnitavad eeldust, et [hageja] ja WWTE teod tuleb süüks panna nende vastava[te]le emaettevõtja[te]le. Sel juhul tuleb neid kaht äriühingut – emaettevõtjat ja tema tütarettevõtjat – pidada [vaidlustatud] otsuses tuvastatud rikkumise eest solidaarselt vastutavaks."

31 Vaidlustatud otsuse põhjenduses 376 lisab komisjon järgmist:

„[Kuid] pärast vastuväiteteatise saatmist ja isikute ärakuulamist selgus, et toimikus olevate tõendite põhjal ei saa sama järeldust teha Universali […] ja Universal Leaf [Tobacco Co. Inc.] osaluse kohta Taeses ja Deltafinas. Nimelt, kui [mitte arvestada] sõbralikke suhteid nende emaettevõtjate ja tütarettevõtjate vahel, siis ei ole toimikus ühtegi tõendit Universali […] ja Universal Leafi märkimisväärse sekkumise kohta [vaidlustatud otsuses] uuritud faktilistesse asjaoludesse. Seega ei ole nad käesolevas asjas tehtava otsuse adressaatideks. Sama järeldus tuleb eriti teha Intabexi kohta, sest tema 100 % osalus [hagejas] oli puhtalt finantseering."

32 Vaidlustatud otsuse põhjendustes 377–386 analüüsib komisjon hagejat.

33 Ta toob eriti esile, et alates 1997. aasta teisest poolaastast kontrollib Dimon hagejat täielikult, tehes seda 100 % tütarettevõtja Intabex kaudu (vaidlustatud otsuse põhjendus 377). Ta järeldab sellest, et õiguspäraselt võib järeldada, et hiljemalt sellest hetkest mõjutas Dimon otsustavalt hageja tegevust (vaidlustatud otsuse põhjendus 378, esimene lause). Komisjon lisab, et tema toimiku muud materjalid – mida ta kirjeldab vaidlustatud otsuse põhjenduses 379 – kinnitavad „eeldust, [et] Dimon võis otsustavat mõjutada" (vaidlustatud otsuse põhjendus 378, teine lause). Vaidlustatud otsuse põhjenduses 380 märkis ta, et eespool esitatust nähtub, et „Dimonit teavitati tema tütarettevõtja sellest tegevusest, mis on käesoleva otsuse esemeks, ning selle tegevuse taustast, ning et kuna alates 1997. aastast [esindas] Dimon kogu tütarettevõtja kapitali, võis ta tegelikult mõjutada tütarettevõtja tegevust". Vaidlustatud otsuse põhjenduses 382 täpsustab komisjon, et „faktilised asjaolud, millest [hageja] Dimonile

kirjavahetuses teada andis, pidid kutsuma esile tema vahetu reaktsiooni, milleks oli kas distantseerumine mis tahes võimalikust konkurentsiõiguse normide rikkumisest või nõudmine, et [hageja] juhid lõpetaksid mis tahes võimaliku konkurentsivastase tegevuse"; seejärel tõdeb aga komisjon, et „lõpuks ei [teinud] Dimon midagi selletaolist".

34 Lisaks asus komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 381 seisukohale, et põhjendamata on Dimoni argumendid, millele ta tugines vastuväiteteatise vastuses selleks, et tõendada, et hageja tegutses turul sõltumatult.

35 Lõpuks lükkab komisjon tagasi Dimoni argumendi, et ta on rikkunud mittediskrimineerimise põhimõtet, kuna ta pani Dimonile süüks tütarettevõtja rikkumist, jättes Cetarsa emaettevõtjale, Sociedad estatal de participaciones industrialesele (edaspidi „Sepi") tema tütarettevõtja rikkumise süüks panemata. Komisjon õigustab seda erinevat kohtlemist asjaoluga, et erinevalt sellest, mida väidab Dimon, „ei ole tema toimikus […] tõendeid selle kohta, et Cetarsa ja Sepi oleksid käesoleva asja esemeks oleval teemal otseselt suhelnud", et „Sepi osalus Cetarsas oli sisuliselt finantseering, mis oli analoogne Intabexi ja [hageja] vahelise suhtega", et „Cetarsasse (erinevalt [hagejast]) oli koondatud kogu Sepi kontserni tubakatöötlemise tegevus ja samal põhjusel juhitakse seda eraldiseisvalt", ning lõpuks, et „Cetarsa ei ole Sepi 100 % tütarettevõtja" (vaidlustatud otsuse põhjendus 384).

36 Komisjon järeldab nendest erinevatest asjaoludest, et Dimonit „tuleb pidada [hagejaga] solidaarselt vastutavaks [vaidlustatud otsuses] tuvastatud tegevuse eest, millega viimane tegeles ajavahemikul 1997. aasta teisest poolaastast kuni 10. augustini 2001" (vaidlustatud otsuse põhjendus 386).

37 Vaidlustatud otsuse põhjendustes 387–400 uuris komisjon WWTE juhtumit. Ta järeldas, et perioodil 1995 kuni 1998. aasta maini kontrollisid WWTE-d ühiselt SCC (SCTC ja TCLT kaudu) ning WWTE president ja tema perekond; ta toob välja rea asjaolusid, mis tõendavad, et samal perioodil mõjutas SCC „ja/või tema tütarettevõtjad" tegelikult WWTE tegevust Hispaanias (vaidlustatud otsuse põhjendus 391). Perioodi kohta 1998. aasta maist kuni vaidlustatud otsuse vastuvõtmiseni esitab komisjon rea asjaolusid, mis tõendavad, et alates 1998. aasta maist oli SCC-l kas vahetult või TCLT ja SCTC kaudu ainukontroll WWTE üle ning et ta mõjutas otsustavalt tema kaubandusstrateegiat. Ta lisab, et „SCC poolt vastuväiteteatise vastuses esitatud argumendid ei ole sellised, mis [lubaksid] teha selle kohta teistmoodi järelduse" (vaidlustatud otsuse põhjendus 399). Arvestades neid erinevaid asjaolusid, järeldas komisjon, et hiljemalt alates 1996. aastast mõjutas „SCC ja/või tema tütarettevõtjad SCTC ja TCLT " tegelikult otsustavalt WWTE kaubandusstrateegiat ning neid tuleb seetõttu pidada solidaarselt vastutavaks WWTE-le süüks pandud tegevuse eest ja nad on seega vaidlustatud otsuse adressaadid (vaidlustatud otsuse põhjendus 400).

D – *Trahvide kindlaksmääramine*

38 Komisjon uurib vaidlustatud otsuse adressaatidele määratavate trahvide küsimust selle otsuse põhjendustes 404–458.

39 Komisjon määras trahvid kindlaks rikkumiste raskuse ja kestuse alusel ehk kahe kriteeriumi alusel, mis on sõnaselgelt välja toodud nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 [EÜ] artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT 2003, L 1, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205) artikli 23

lõikes 3 ja määruse nr 17 – mis vaidlustatud otsuse kohaselt oli kohaldatav rikkumiste toimepanemise ajal – artikli 15 lõikes 2 (vaidlustatud otsuse põhjendused 404 ja 405).

40 Iga adressaadi trahvisumma kindlaksmääramiseks kohaldas komisjon meetodit, mis on määratletud suunistes määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 ja [ST] artikli 65 lõike 5 kohaselt määratavate trahvide arvutamise meetodi kohta (EÜT 1998, C 9, lk 3; ELT eriväljaanne 08/01, lk 171; edaspidi „suunised") artikli 15 lõikes 2, kuigi ta sellele otseselt ei viidanud. Vaidlustatud otsuses hindas komisjon ka seda, kas ja millises ulatuses täitsid adressaadid koostööteatises sätestatud nõudeid.

1. *Trahvide lähtesumma*

41 Kõigepealt kvalifitseeris komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 414 rikkumised „väga rasketeks" rikkumisteks, olles selle otsuse põhjendustes 408–413 uurinud rikkumise laadi, tegelikku mõju turule, geograafilise turu ulatust ja asjaomase kaubaturu suurust.

42 Edasi märkis komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 415, et „arvesse tuleb võtta iga ettevõtja osakaalu ja järelikult nende ebaseadusliku tegevuse tegelikku mõju konkurentsile, et igale ettevõtjale määratud trahvi hoiatav mõju oleks proportsionaalne tema panusega karistatavasse õigusvastasesse tegevusse".

43 Nii eristab komisjon esiteks töötlejate kokkulepet (vaidlustatud otsuse põhjendused 416–424) ja teiseks tootjate esindajate kokkulepet (vaidlustatud otsuse põhjendused 425–431).

44 Esiteks, mis puudutab töötlejate kokkulepet, siis leiab komisjon, et „trahvid tuleb astmestada vastavalt iga isiku panusele õigusvastasesse tegevusse ja nende positsioonile asjaomasel turul" (vaidlustatud otsuse põhjendus 416).

45 Selle kohta märgib komisjon, et „Deltafinale tuleks määrata kõige kõrgem lähtesumma, kuna Deltafinal oli Hispaania töödeldud toortubaka peamise ostjana turul eriti tähtis roll" (vaidlustatud otsuse põhjendus 417).

46 Töötlejate osas asus komisjon seisukohale, et nende „panust" õigusvastasesse tegevusse „võib suures osas sarnaseks pidada" (vaidlustatud otsuse põhjendus 418). Tema hinnangul tuleb aga arvesse võtta iga töötleja erinevat suurust ja turuosa ning selle alusel jagada nad kolme kategooriasse.

47 Esimesse kategooriasse, mis oli n-ö eriline, liigitab komisjon Cetarsa, tuginedes asjaolule, et see on „ülekaalukalt esimene töötleja Hispaanias" ning seetõttu tuleb talle määrata kõige kõrgem lähtesumma (vaidlustatud otsuse põhjendus 419). Teise kategooriasse liigitab ta hageja ja WWTE, tuginedes sellele, et neil on mõlemal umbes 15 % turuosa ning seetõttu tuleb neile määrata sama lähtesumma (vaidlustatud otsuse põhjendus 420). Lõpuks liigitab ta kolmandasse kategooriasse Taese, põhjusel et tal on vaid 1,6 % turuosa ning seetõttu tuleb talle määrata kõige väiksem lähtesumma (vaidlustatud otsuse põhjendus 421).

48 Teiseks, et tagada trahvi hoiatav mõju, otsustas komisjon lisaks kohaldada WWTE lähtesumma suhtes kordajat 1,5 ehk suurendada trahvi 50 % ja hageja lähtesumma

suhtes kordajat 2 ehk suurendada trahvi 100 % (vaidlustatud otsuse põhjendus 423). Kuigi nendel kahel töötlejal oli Hispaania toortubaka ostu turul suhteliselt väike turuosa, kuulusid nad komisjoni hinnangul rahvusvahelistesse kontsernidesse, millel on oluline majanduslik ja rahaline jõud, ning „lisaks" „tegutsesid oma vastavate emaettevõtjate määravate juhtnööride kohaselt" (vaidlustatud otsuse põhjendus 422).

49 Neid erinevaid asjaolusid arvesse võttes määras komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 424 kindlaks töötlejate ja Deltafina trahvi lähtesummad järgmiselt:

– Deltafina: 8 000 000 eurot;

– Cetarsa: 8 000 000 eurot;

– hageja: 1 800 000 eurot x 2 = 3 600 000 eurot;

– WWTE: 1 800 000 eurot x 1,5 = 2 700 000 eurot;

– Taes: 200 000 eurot.

50 Komisjon asus tootjate esindajate kokkuleppe osas seisukohale, et igale neist tuleb määrata sümboolne trahv 1 000 eurot (vaidlustatud otsuse põhjendused 425 ja 430). Ta õigustab oma seisukohta sellega, et „standardlepingute kollektiivseid läbirääkimisi reguleeriv õiguslik raamistik võis tekitada olulisi kahtlusi tootjate esindajate ja töötlejate tegevuse seaduslikkuse suhtes selles väga spetsiifilises standardlepingute

kollektiivsete läbirääkimiste kontekstis" (vaidlustatud otsuse põhjendus 428), tuginedes selles küsimuses vaidlustatud otsuse põhjenduses 427 esitatud teatud asjaoludele. Ta märgib ka, et „lisaks olid nende standardlepingute läbirääkimiste toimumine ja tulemused üldiselt teada ja […] enne käesoleva menetluse algatamist ei seadnud ükski ametiasutus kahtluse alla nende vastavust ühenduse või Hispaania õigusele" (vaidlustatud otsuse põhjendus 429).

2. *Trahvide põhisumma*

51 Vaidlustatud otsuse põhjendustes 432 ja 433 uuris komisjon töötlejatele ja Deltafinale süüks pandud rikkumise kestuse küsimust. Ta määras selleks kestuseks viis aastat ja neli kuud, mis kvalifitseerus pikaajaliseks rikkumiseks. Seetõttu suurendas ta iga töötleja ja Deltafina trahvi lähtesummat 50 %.

52 Seega määrati vaidlustatud otsuse adressaatidele järgmised trahvi põhisummad:

– Deltafina: 12 000 000 eurot;

– Cetarsa: 12 000 000 eurot;

– hageja: 5 400 000 eurot;

– WWTE: 4 050 000 eurot;

– Taes: 300 000 eurot;

– ASAJA: 1 000 eurot;

– UPA: 1 000 eurot;

– COAG: 1 000 eurot;

– CCAE: 1 000 eurot (vaidlustatud otsuse põhjendus 434).

3. *Raskendavad ja kergendavad asjaolud*

53 Deltafina trahvi põhisummat suurendati raskendavate asjaolude tõttu 50 %, kuna sellel ettevõtjal oli töötlejate kokkuleppes eestvedaja roll (vaidlustatud otsuse põhjendused 435 ja 436).

54 Kergendavate asjaoludena märkis komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 437 ära, et „samu tegureid, mis on välja toodud [vaidlustatud otsuse] põhjendustes 427–429, [võis] kohaldada ka töötlejate tegevusele ainult osas, mis puudutas nende avalikke

läbirääkimisi ja tüüplepingute sõlmimist (muu hulgas läbirääkimised hinnavahemike ja täiendavate tingimuste üle) tootjate esindajatega".

55 Mis puudutab töötlejate sõlmitud „salajasi" kokkuleppeid toortubaka (kõrgeima) keskmise tarnehinna ja iga sordi ostukoguste kohta, siis lisab komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 438, et töötlejate tegevus „läks selgelt kaugemale sellest, mis oli lubatud kohaldatava õigusliku raamistikuga, mida kohaldati tootjate esindajatega avalike läbirääkimiste pidamise ja kokkulepete sõlmimise suhtes". Ta tunnistab aga, et „tootjate esindajate ja töötlejate avalikel läbirääkimistel fikseeriti vähemalt teatud ulatuses põhilised lähtepunktid (eriti see, millistel juhtudel tegutsetakse koos ja võetakse ühine seisukoht), mille alusel võisid töötlejad lisaks avalikel läbirääkimistel ühise seisukoha väljendamisele kujundada salajase strateegia (kõrgeima) keskmise tarnehinna ja koguste suhtes".

56 Arvestades eespool punktides 54 ja 55 nimetatud asjaolusid, otsustas komisjon vähendada töötlejatele ja Deltafinale määratud trahvide põhisummasid 40 % (vaidlustatud otsuse põhjendus 438). Hageja trahvi põhisummaks sai seega 3 240 000 eurot (vaidlustatud otsuse põhjendus 439).

4. *Määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikes 2 sätestatud trahvi ülempiir*

57 Vaidlustatud otsuse põhjendustes 440–447 uuris komisjon, kas erinevatele adressaatidele välja arvutatud trahvi põhisummasid tuleb kohandada nii, et need ei ületaks määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikes 2 sätestatud trahvi ülempiiri 10 % käibest.

58 Vaidlustatud otsuse põhjenduses 441 märkis komisjon, et kui asjassepuutuvad äriühingud kuuluvad kontserni ja on tõendatud, et nende äriühingute emaettevõtjad on neid otsustavalt mõjutanud ning järelikult on emaettevõtjad solidaarselt vastutavad nende tütarettevõtjatele määratud trahvide tasumise eest, tuleb trahvi ülempiiri kindlaksmääramisel aluseks võtta kontserni ülemaailmne käive.

59 Pärast seda, kui komisjon oli vaidlustatud otsuse põhjenduses 442 meenutanud, et Dimon oli solidaarselt vastutav hagejale määratud trahvi tasumise eest, märkis ta selle otsuse põhjenduses 446, et seda trahvisummat ei tule kohandada, sest Dimoni konsolideeritud käive oli 2003. aastal 1 271 700 000 Ühendriikide dollarit (USD). Seega jäi hageja trahviks enne koostööteatise kohaldamist 3 240 000 eurot (vaidlustatud otsuse põhjendus 447).

5. *Koostööteatise kohaldamine*

60 Vaidlustatud otsuse põhjendustes 448–456 käsitles komisjon töötlejatele ja Deltafinale koostööteatise kohaldamise küsimust.

61 Esiteks märgib ta, et nii töötlejad kui Deltafina taotlesid nende suhtes selle teatise kohaldamist enne, kui neile saadeti vastuväiteteatis (vaidlustatud otsuse põhjenduse 449).

62 Teiseks tuvastab komisjon, et töötlejate suhtes saab kohaldada koostööteatise punkti D. Ta märgib, et kuigi enamik rikkumise toimepanemist tõendavaid peamisi tõendeid olid juba tema käsutuses, aitas töötlejate esitatud teave seda selgitada ja tõendada (vaidlustatud otsuse põhjendused 450 ja 451).

63 Kolmandaks asus komisjon seisukohale, et arvestades Taese „eriti tõhusat" koostööd menetluses, eriti Deltafina rikkumises osalemise teemal, ja seda, et ta ei vaidlustanud vastuväiteteatises esitatud faktilisi asjaolusid, tuleb koostööteatise punkti D lõike 2 esimese ja teise taande alusel tema trahvi vähendada 40 % (vaidlustatud otsuse põhjendus 452).

64 Neljandaks märkis komisjon, et Cetarsa ja WWTE esitatud teave, mis oli küll oluline, ei aidanud tema uurimisele nii kaasa kui Taese esitatu (vaidlustatud otsuse põhjendus 453). Ta leiab, et kuigi vastuväiteteatise vastuses kinnitasid Cetarsa ja WWTE, et „esiteks (kõrgeima) keskmise tarnehinna kohta sõlmitud töötlejate kokkulepe ja teiseks keskmise hinna erinevad kokkulepped tootjate ja töötlejate vahel tootjate rühmade kaupa olid täpselt samad ning seetõttu muutus [neutraalseks] ka võimalik konkurentsivastane mõju, mis töötlejate ja tootjate tegevusel võis olla", ei vastanud see tegelikult aset leidnud asjaoludele. Seetõttu otsustas ta nende kahe töötleja trahvi koostööteatise punkti D lõike 2 esimese taande alusel vähendada 25 %.

65 Viiendaks märgib komisjon hageja kohta, et ka tema esitas kasulikku teavet, kuid vastuväiteteatise vastuses vaidles ta vastu faktidele „samamoodi nagu Cetarsa ja WWTE"

(vaidlustatud otsuse põhjendus 454). Ta lisab, et hageja eitas (kõrgeima) keskmise tarnehinna kohta sõlmitud töötlejate kokkuleppe salastatust. Neid asjaolusid arvestades vähendas ta selle äriühingu trahvi 20 %.

66 Kuuendaks vähendas komisjon Deltafinale määratud trahvi 10 % (vaidlustatud otsuse põhjendus 456).

6. *Lõplikud trahvisummad*

67 Määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 alusel määras komisjon vaidlustatud otsuse adressaatideks olevatele ettevõtjatele ja ettevõtjate ühendustele järgmised trahvid:

– Deltafina: 11 880 000 eurot;

– Cetarsa: 3 631 500 eurot;

– hageja: 2 592 000 eurot;

– WWTE: 1 822 500 eurot;

– Taes: 108 000 eurot;

– ASAJA: 1 000 eurot;

– UPA: 1 000 eurot;

– COAG: 1 000 eurot;

– CCAE: 1 000 eurot (vaidlustatud otsuse põhjendus 458).

68 Dimon tunnistati solidaarselt vastutavaks hagejale määratud trahvi maksmise eest ning SCC, SCTC ja TCLT solidaarselt vastutavateks WWTE-le määratud trahvi tasumise eest (vaidlustatud otsuse põhjendus 458 ja artikkel 3).

**Menetlus ja poolte nõuded**

69 Hagejad esitasid menetluse algatamiseks hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 22. jaanuaril 2005.

70 Eelmisel päeval olid SCC, SCTC ja TCLT esitanud hagiavalduse, milles nõuti vaidlustatud otsuse tühistamist (kohtuasi T-24/05) ja WWTE hagiavalduse, mille nõuti talle selle otsusega määratud trahvi vähendamist (kohtuasi T-37/05).

71 28. jaanuaril 2005 esitas Dimon hagiavalduse, milles ta palus vaidlustatud otsus osaliselt tühistada või teise võimalusena vähendada talle selle otsusega määratud trahvi (kohtuasi T-41/05).

72 17. augustil 2005 Üldkohtu kantseleisse esitatud kirjas palus hageja liita käesolev kohtuasi kohtuasjadega T-24/05, T-37/05 ja T-41/05.

73 Komisjon leidis Üldkohtu kohtukantseleile 7. septembril 2005 saadetud kirjas, et nelja asja liitmine ei paranda tema hinnangul oluliselt menetluse tõhusust ja et ta laseb kohtul otsustada, kas kohtuasjade liitmise taotlus rahuldada või mitte.

74 Üldkohus kohtuasjade liitmise taotlust ei rahuldanud.

75 Ettekandja-kohtuniku ettekande alusel otsustas Üldkohus (neljas koda) algatada suulise menetluse ja palus pooltel kodukorra artiklis 64 sätestatud menetlust korraldavate meetmete raames vastata teatud küsimustele. Pooled täitsid selle nõude ettenähtud tähtajal.

76 Poolte kohtukõned ja vastused Üldkohtu esitatud küsimustele kuulati ära 9. septembri 2009. aasta kohtuistungil.

77 Hageja palub Üldkohtul:

– tühistada osaliselt vaidlustatud otsuse artikkel 3;

– vähendada komisjoni poolt talle määratud trahvi;

– mõista kohtukulud välja komisjonilt.

78 Komisjon palub Üldkohtul:

– jätta hagi rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja hagejalt.

**Õiguslik käsitlus**

79 Hagiavalduse põhjendamiseks esitab hageja neli väidet:

– esiteks, rikutud on määruse nr 1/2003 artikli 23 lõiget 2, proportsionaalsuse ja võrdse kohtlemise põhimõtet ning esitatud puudulik põhjendus;

– teiseks, rikutud on võrdse kohtlemise põhimõtet;

– kolmandaks, rikutud on õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet;

– neljandaks, rikutud on koostööteatist ning proportsionaalsuse, õiguspärase ootuse kaitse ja võrdse kohtlemise põhimõtet.

80 Esimene väide toetab sisuliselt nõuet, milles palutakse vaidlustatud otsus osaliselt tühistada. Kolm ülejäänud väidet toetavad seda otsust muutva kohtuotsuse tegemise nõuet.

A – *Esimene väide, mille kohaselt on rikutud määruse nr 1/2003 artikli 23 lõiget 2, proportsionaalsuse ja võrdse kohtlemise põhimõtet ning on esitatud puudulik põhjendus*

81 Esimene väide koosneb kolmest osast. Esimesed kaks puudutavad mõlemad määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 ja proportsionaalsuse põhimõtte rikkumist, kuid väite teine osa on esitatud teise võimalusena, kui esimesega ei nõustuta. Väite kolmas osa, mis esitati repliigi staadiumis, puudutab võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumist ja põhjenduse puudumist. Kolmandat osa uuritakse enne teist.

1. *Väite esimene osa, et rikutud on määruse nr 1/2003 artikli 23 lõiget 2 ja proportsionaalsuse põhimõtet seoses tuvastatud solidaarvastutusega trahvi tasumise eest*

a) Poolte argumendid

82 Hageja väidab, et komisjon on vääralt järeldanud, et Dimon on rikkumise eest solidaarselt vastutav, ning seetõttu ei olnud tal määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikes 2 sätestatud 10 % käibe ülempiiri kohaldamisel õigust aluseks võtta Dimon konsolideeritud käivet. Ta märgib, et tema käive vaidlustatud otsuse vastuvõtmise kuupäevale eelnenud majandusaastal oli 8 163 815 eurot ning seetõttu ületab talle määratud trahv suurelt seda ülempiiri.

83 Oma argumentide põhjendamiseks väidab hageja esiteks, et faktilised asjaolud, millele komisjon Dimoni vastutuse tuvastamisel tugines, ei ole asjassepuutuvad ja et piisavalt ei ole tõendatud, et ta mõjutas tütarettevõtjat otsustavalt konkurentsivastases tegevuses osalemise küsimustes.

84 Olles meenutanud, et tal oli „kohapealne juhatus", märgib hageja esiteks, et tema täielikku sõltumatust toortubaka ostutegevuse osas tõendavad järgmised asjaolud:

– kontserni Dimon ükski äriühing ei kontrollinud tema tegevust otseselt ega kaudselt;

– kui Intabexi ta omandas, sõlmis ta tegevdirektoriga B. „juhtimislepingu” (edaspidi „juhtimisleping”), millega anti talle „täielik ja eksklusiivne” volitus seda äriühingut juhtida ning täpsemalt ka volitus planeerida ja juhtida ostutegevust (sealhulgas koostada aastaeelarve ja sõlmida lepingud tootjate rühmadega);

– tema juhatus ei ole kunagi kehtestanud siseprotseduure või süsteeme, millega vastavuses B. pidi tegutsema ja ükski juhtimislepingu tingimus ei luba järeldada, et ta pidi tehingute tegemiseks saama juhatuse eelneva nõusoleku või hilisema heakskiidu;

– mitte kellelegi tema juhatusest või töötajaskonnast peale B. ei olnud õigust osaleda toortubaka ostulepingute juhtimises, läbirääkimises või sõlmimisel või sekkuda lepingulistesse suhetesse tootjatega;

– kui Intabex temas osaluse omandas, jättis Intabex B. hageja juhatuse esimehe kohale edasi ja nimetas kolm uut juhatuse liiget, kellest kaks olid seotud kontserni Intabex äriühingutega (T. ja G.) ja kolmas oli „sõltumatu professionaal”;

– B. endine meeskond, kes vastutas ostutegevuse haldamise ja juhtimise eest, jäi pärast Intabexi poolt osaluse omandamist alles;

– ükski tema juhatuse liige ei olnud samal ajal Intabexi või Dimoni juhatuses või juhtorganites ega nende äriühingute töötaja;

– ta ei konsulteerinud asjassepuutuva ostupoliitikaga või konkurentsivastase tegevusega seoses Dimoni ega ka mõne muu kontserni Dimon äriühinguga;

– ta ei saanud nimetatud tegevuses osalemise osas mingeid juhiseid Dimonilt ega ka mõnelt muult kontserni Dimon äriühingult;

– komisjoni toimik ei sisalda ühtegi tõendit Dimoni või mõne muu kontserni Dimon äriühingu otsese osaluse kohta rikkumises.

85 Teiseks vaidleb hageja vastu sellele, et ta edastas Dimonile vaidlustatud otsuse põhjenduses 379 viidatud „tegevusaruandeid" ja „tehinguaruandeid". Ta on seisukohal, et komisjonil ei ole mingeid tõendeid, mis kinnitaksid, et need aruanded edastati juhatusest või selle juhtorganitest väljapoole jäävatele isikutele. Ta täpsustab, et neid aruandeid tõlgiti süstemaatiliselt inglise keelde selleks, et hõlbustada T. poolt tema ülesannete täitmist, sest viimane ei rääkinud hispaania keelt ja töötas 1998. aastal Dimon International Services Ltd-s, mis on kontserni Dimon Ühendkuningriigis asuv ja töökorralduslikke teenuseid osutav äriühing. Ta lisab, et need aruanded saadeti T-le selle äriühingu asukohta mitte seepärast, et ta oli selle äriühingu juhatuse liige, vaid ainult seetõttu, et ta seal töötas ja sai seal kätte kõik hagejalt pärinevad kirjad.

86 Kolmandaks väidab hageja, et Dimonile ei saadetud ka ühtegi vaidlustatud otsuse põhjenduses 379 saadetud kirja. Ta saatis kirju esiteks oma juhatuse liikmele T-le ja teiseks S-ile, kes oli alates 2000. aastast Dimon International Services Euroopa tegevuse koordinaator. Ta lisab, et enamik nendest kirjadest ei olnud absoluutselt seotud

tema toortubaka ostupoliitika või süüks pandud tegevusega. Ta täpsustab, et elektronkirjades, mis B. saatis S-ile 30. oktoobril 2000 ja 9. mail 2001, andis ta viimasele ainult ebaselgelt ja üldsõnaliselt teada avalikest ja üldsusele teadaolevaist faktidest, et esiteks töötlejate ning teiseks tootjate rühmade ja põllumajandustootjate liitude vahel toimuvad kollektiivsed hinnaläbirääkimised. Mis puudutab B. 14. detsembri 1998. aasta faksi, siis saadeti see Dimon International Inc-ile, mitte Dimonile ning see puudutab vaid töödeldud tubaka selle müügilepingu küsimusi, mille hageja oli sõlminud Deltafinaga enne tema integreerimist kontserni Dimon.

87 Repliigis vaidleb hageja vastu rollile ja tegevusele, mis oli komisjoni arvates T-l ja S-il, tuginedes järgmistele asjaoludele:

– ükski toimikus olev tõend ei viita sellele, et T. edastas Dimonile teavet, mida ta hageja juhatuse liikmena sai, või et ta teostas järelevalvet hageja ostupoliitika üle, et siis Dimonit sellest informeerida;

– T-l ei olnud kontsernis Dimon olulisi ametikohustusi ja tema ülesanne ei olnud ka sellesse integreerida hageja tegevust;

– 1998. aasta augustis, pärast Dimoni ja T. perekonna vahelist vaidlust, lõpetas T. ka Dimon International Services juhatuse liikme ülesannete täitmise;

– T. oli kontserni Dimon teiste „väga vähetähtsate" äriühingute juhatuses ainult ajutiselt;

– S. oli ajal, mil ta sai kaks üksikut kirja, mis puudutavad konkurentsi piiravaid vaidlusaluseid tegevusi, Dimon International Services töötaja ega olnud kontserni Dimon ühegi äriühingu juhatuses;

– S. ei tegelenud kunagi tehingutega, mis puudutasid hageja toortubaka ostupoliitikat, ega olnud kunagi Dimoni töötaja või tema juhatuse liige.

88 Teiseks väidab hageja, et komisjoni poolt vaidlustatud otsuse põhjendustes 371–374 mainitud kohtupraktikast, eriti aga eespool punktis 29 viidatud kohtuotsuse Stora Kopparbergs Bergslags *vs.* komisjon punktidest 28 ja 29 nähtub selgelt, et ainult sellest, et emaettevõtja esindab kogu tütarettevõtja aktsiakapitali, ei piisa, et eeldada, et ta mõjutab viimast otsustavalt. Tütarettevõtja rikkumise emaettevõtjale süüks panemiseks peab esinema täiendavaid asjaolusid tema osavõtu ulatuse kohta, eriti juhul, kui asjassepuutuvad äriühingud vaidlevad haldusmenetluses sellele eeldusele vastu, nagu käesolevas asjas.

89 Hageja väidab, et selliseid asjaolusid käesolevas asjas ei esinenud. Täpsemalt toonitab ta asjaolu, et Dimon ei kontrollinud tema toortubaka ostupoliitikat ning et ei ole tõendatud, et Dimon osales otseselt rikkumises või andis hagejale korralduse see toime panna. Ta kinnitab, et asjaolu, et üks emaettevõtja sai juhuslikku ja ebatäpset teavet mõne konkurentsi piirava tehingu kohta, mida tema tütarettevõtja tegi, ei ole kunagi olnud „iseenesest ja eraldi vaadelduna" piisav, et pidada emaettevõtjat vastutavaks tütarettevõtja rikkumise eest. Kohtupraktika kohaselt on vältimatu, et emaettevõtja pidi olema kartelli tegevusest pidevalt teavitatud, mis võimaldas tal seega olla väga täpselt kursis tütarettevõtja konkurentsivastase tegevusega. Kuid hageja ei edastanud Dimonile kunagi teavet oma ostupoliitika kohta ja veelgi vähem talle süüks pandud tegevuse kohta.

90 Komisjon leiab, et esimese väite esimene osa tuleb põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

91 Esiteks esitab komisjon rea kaalutlusi seoses ettevõtja mõistega konkurentsiõiguses ja tingimustega, mille esinemisel emaettevõtjat võib pidada vastutavaks tütarettevõtja rikkumise eest. Viimasel teemal märgib ta, tuginedes eespool punktis 29 viidatud kohtuotsusele AEG-Telefunken *vs*. komisjon, et vaja ei ole mitte ainult seda, et emaettevõtja saaks tütarettevõtja tegevust otsustavalt mõjutada, vaid ka seda, et ta tegelikult seda mõjutamisõigust kasutas.

92 Mis puudutab täpsemalt eespool punktis 91 nimetatud teist tingimust, siis vaidleb komisjon vastu, et ta nõuab, et emaettevõtja annaks tütarettevõtjale korralduse rikkuda EÜ artiklit 81. Ta kinnitab, et selle tingimuse määratlemisel viidatakse kohtupraktikas pidevalt tütarettevõtja sõltumatuse puudumisele määratleda üldiselt oma tegevus turul, ilma et tuvastataks konkreetne seos asjassepuutuva rikkumisega.

93 Komisjon väidab, et üks tõenditest, millest nähtub tütarettevõtja strateegia tegelik kontrollimine, on asjaolu, et emaettevõtja esindaja on tütarettevõtja juhatuses. Ta lisab, et tütarettevõtja on nähtavasti vähem sõltumatu, kui ta tegutseb samal turul kui tema emaettevõtja või kui ta tegutseb viimati nimetatud turuga tugevalt seotud turul. Lisaks nendele üldisematele asjaoludele võivad ka teatud konkreetsed asjaolud aidata tõendada, et emaettevõtja võttis osa tütarettevõtja kaubandusstrateegia kujundamisest või et ta seadis sisse mehhanismid, mis võimaldavad tal teostada järelevalvet oma tütarettevõtja tegevuse üle.

94 Komisjon lisab, et kohtupraktikas nõustutakse sellega, et kui emaettevõtjale kuulub tütarettevõtjas 100 % osalus, eeldatakse, et ta kasutas oma pädevust mõjutada tütarettevõtja tegevust. Emaettevõtja võib selle eelduse ümber lükata, esitades tõendeid, millest nähtub, et tegelikult tegutseb tütarettevõtja turul sõltumatult.

95 Teiseks meenutab komisjon põhjuseid, miks ta asus vaidlustatud otsuses seisukohale, et Dimonit tuleb pidada vastutavaks hageja toime pandud rikkumise eest.

96 Kõigepealt märgib komisjon, et alates 1997. aasta teisest poolaastast esindas Dimon Intabexi kaudu kogu hageja aktsiakapitali, nii et võis eeldada, et tal oli tegelikult otsustav mõju hageja tegevusele.

97 Edasi väidab komisjon, et seda eeldust kinnitavad tema toimikus olevad muud tõendid. Selle kohta mainib komisjon, et tubaka ost ja müük on kontserni Dimon peamine tegevusala, et Dimon ostab alates 1999. aastast suure osa hageja poolt töödeldud tubakast ja et Dimon oli sõlminud Cetarsa ja Deltafinaga mitu lepingut, mis puudutasid vastavalt hageja tubaka allhanget ja müüki. Edasi märgib komisjon, et hageja koostas „tegevusaruandeid" ja „tehinguaruandeid", milles kirjeldati tema tegevuse üksikasju, muu hulgas töötlejate vahel sõlmitud kokkuleppeid ja tootjatega peetavaid kollektiivläbirääkimisi. Ta toonitab, et T. hageja ja kontserni Dimon muude äriühingute juhatuse liikmena ning järelikult ka Dimoni arvel tegutseva vahendajana sai nende aruannete koopiaid. Lõpuks viitab komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 379 mainitud kirjadele, märkides muu hulgas, et teatud kirjad puudutasid asjassepuutuvat konkurentsi kahjustavat tegevust ja olid adresseeritud Dimoni nimel tegutsevatele T-le või S-ile, ning teatud kirjad puudutasid Dimoni poolt Cetarsa või Deltafinaga sõlmitud tubaka töötlemis- või müügilepinguid.

98 Kolmandaks väidab komisjon, et oma vastustes vastuväiteteatisele ei suutnud hageja ega Dimon eespool punktis 94 viidatud eeldust ümber lükata. Ta on seisukohal, et see, et hagejal oli kohapealne juhatus, ei ole iseenesest piisav, et tõendada tema sõltumatut

tegutsemist, ning märgib, et juhtimislepingu kohaselt on B. kohustatud tegutsema vastavalt „süsteemidele" ja „protseduuridele", mille määrab kindlaks hageja juhatus.

b) Üldkohtu hinnang

99 Tuleb meenutada, et konkurentsiõigus reguleerib ettevõtjate tegevust (Euroopa Kohtu 7. jaanuari 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P: Aalborg Portland jt *vs*. komisjon, EKL 2004, lk I-123, punkt 59) ja et ettevõtja mõiste hõlmab mis tahes majandustegevusega tegelevat üksust, sõltumata selle üksuse õiguslikust vormist ja rahastamisviisist (Euroopa Kohtu 28. juuni 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P – C-208/02 P ja C-213/02 P: Dansk Rørindustri jt *vs*. komisjon, EKL 2005, lk I-5425, punkt 112).

100 Kohtupraktikas on samuti täpsustatud, et ettevõtjat tuleb selles kontekstis mõista majandusüksusena isegi siis, kui see majandusüksus koosneb õiguslikult mitmest füüsilisest või juriidilisest isikust (Euroopa Kohtu 14. detsembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-217/05: Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio, EKL 2006, lk I-11987, punkt 40, ja Üldkohtu 15. septembri 2005. aasta otsus kohtuasjas T-325/01: DaimlerChrysler *vs*. komisjon, EKL 2005, lk II-3319, punkt 85).

101 Kui see majandusüksus rikub konkurentsieeskirju, tuleb tal isikliku vastutuse põhimõtte alusel ka selle rikkumise eest vastutada (vt selle kohta Euroopa Kohtu 8. juuli 1999. aasta otsus kohtuasjas C-49/92 P: komisjon *vs*. Anic Partecipazioni, EKL 1999, lk I-4125, punkt 145; 16. novembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-279/98 P: Cascades *vs*. komisjon, EKL 2000, lk I-9693, punkt 78, ja 11. detsembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-280/06: ETI jt, EKL 2007, lk I-10893, punkt 39).

102 Mis puudutab küsimust, millises olukorras võib karistada juriidilist isikut, kes ei ole rikkumise toimepanija, siis tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et tütarettevõtja tegevuse võib emaettevõtjale süüks panna eelkõige siis, kui tütarettevõtja – olgugi et tal on eraldi õigusvõime – ei otsusta oma tegutsemise üle turul sõltumatult, vaid rakendab peamiselt talle emaettevõtja poolt antud juhiseid (eespool punktis 29 viidatud kohtuotsus Imperial Chemical Industries *vs.* komisjon, punktid 132 ja 133; 14. juuli 1972. aasta otsus kohtuasjas 52/69: Geigy *vs.* komisjon, EKL 1972, lk 787, punkt 44, ja 21. veebruari 1973. aasta otsus kohtuasjas 6/72: Europemballage ja Continental Can *vs.* komisjon, EKL 1973, lk 215, punkt 15), arvestades eelkõige majanduslikke, organisatsioonilisi ja õiguslikke sidemeid, mis ühendavad neid kahte õiguslikku üksust (vt analoogia alusel eespool punktis 99 viidatud kohtuotsus Dansk Rørindustri jt *vs.* komisjon, punkt 117, ja eespool punktis 101 viidatud kohtuotsus ETI jt, punkt 49).

103 Sellises olukorras on emaettevõtja ja tütarettevõtja sama majandusüksus ja moodustavad seega ühe ettevõtja käesoleva kohtuotsuse punktides 99 ja 100 viidatud kohtupraktika tähenduses. Seega võib komisjon trahve määrava otsuse emaettevõtjale adresseerida seetõttu, et emaettevõtja ja tema tütarettevõtja kujutavad endast ühte ettevõtjat EÜ artikli 81 tähenduses, mitte seetõttu, et emaettevõtja ja tema tütarettevõtja vahel on rikkumisele ässitav side või et emaettevõtja on lausa rikkumisest osa võtnud (Üldkohtu 12. detsembri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-112/05: Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, EKL 2007, lk II-5049, punkt 58).

104 Samuti tuleneb kohtupraktikast, et komisjon ei saa piirduda ainult selle tuvastamisega, et emaettevõtja on võimeline tütarettevõtja tegevust otsustavalt mõjutama, vaid ta peab kontrollima, kas seda mõju ka tegelikult avaldati (vt selle kohta eespool punktis 29 viidatud kohtuotsused Imperial Chemical Industries *vs.* komisjon, punkt 137, ja AEG-Telefunken *vs.* komisjon, punkt 50).

105 Niisuguses spetsiifilises olukorras, kus emaettevõtja esindab 100 % sellise tütarettevõtja kapitalist, kes on toime pannud konkurentsiõiguse rikkumise, võib esiteks emaettevõtja selle tütarettevõtja tegevust otsustavalt mõjutada (vt selle kohta

eespool punktis 29 viidatud kohtuotsus Imperial Chemical Industries *vs*. komisjon, punktid 136 ja 137) ning teiseks kehtib lihtne eeldus, et emaettevõtja ka tegelikult mõjutab otsustavalt oma tütarettevõtja tegevust (vt selle kohta eespool punktis 29 viidatud kohtuotsus AEG-Telefunken *vs*. komisjon, punkt 50, ja PVC II kohtuotsus, punktid 961 ja 984).

106 Seega võib komisjon eeldada, et emaettevõtja mõjutab otsustavalt tütarettevõtja kaubandusstrateegiat, kui ta tõendab, et emaettevõtja esindab kogu tütarettevõtja kapitali. Komisjon saab sel juhul pidada emaettevõtjat tütarettevõtjale määratud trahvi maksmise eest solidaarselt vastutavaks, v.a kui see emaettevõtja – kelle kohustus on see eeldus ümber lükata – esitab piisavalt tõendeid, et tema tütarettevõtja tegutseb turul sõltumatult (vt selle kohta eespool punktis 29 viidatud kohtuotsus Stora Kopparbergs Bergslags *vs*. komisjon, punkt 29).

107 Kuigi on tõsi, et Euroopa Kohus tugines eespool punktis 29 viidatud kohtuotsuse Stora Kopparbergs Bergslags *vs*. komisjon punktides 28 ja 29 lisaks 100 % osalusele tütarettevõtja kapitalis ka muudele asjaoludele, nagu sellele, et emaettevõtja mõju tütarettevõtja kaubandusstrateegiale ei vaidlustatud ja äriühinguid esindati haldusmenetluses koos, tõstis Euroopa Kohus need asjaolud esile siiski üksnes eesmärgiga tuua välja kõik tõendid, millele Üldohus oli oma põhjendused rajanud, mitte eesmärgiga seada eespool punktis 105 nimetatud eelduse kohaldamise võimalust sõltuvusse sellest, kas on esitatud täiendavaid tõendeid emaettevõtja tegeliku otsustava mõjutamise kohta (Üldkohtu 8. oktoobri 2008. aasta otsus kohtuasjas T-69/04: Schunk ja Schunk Kohlenstoff-Technik *vs*. komisjon, EKL 2008, lk II-2567, punkt 57).

108 Lõpuks tuleb täpsustada, et eeldust, mis kehtib kogu kapitali esindamise korral, võib kohaldada mitte ainult juhul, kui näiteks emaettevõtja ja tütarettevõtja vahel esineb otsene side, vaid ka juhul, nagu käesolevas asjas, kui see suhe on kaudne, toimides teise tütarettevõtja kaudu.

109 Veel tuleb meenutada, et vastavalt määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikele 2 võib komisjon otsusega määrata ettevõtjatele või ettevõtjate ühendustele EÜ artikli 81 lõike 1 rikkumise eest trahvi, mis ei ületa 10 % iga rikkumises osalenud ettevõtte eelneva majandusaasta käibest. Sama säte on kehtestatud määruse nr 17 artikli 15 lõikes 2.

110 Selles sättes nimetatud käive on määruse nr 17 artikli 15 lõiget 2 puudutava väljakujunenud kohtupraktika kohaselt asjassepuutuva ettevõtte – st ettevõtja, kellele rikkumine süüks pandi ja kelle vastutus seega tuvastati (Üldkohtu 20. märtsi 2002. aasta otsus kohtuasjas T-31/99: ABB Asea Brown Boveri *vs.* komisjon, EKL 2002, lk II-1881, punkt 181, ja 4. juuli 2006. aasta otsus kohtuasjas T-304/02: Hoek Loos *vs*. komisjon, EKL 2006, lk II-1887, punkt 116) – kogukäive (Euroopa Kohtu 7. juuni 1983. aasta otsus liidetud kohtuasjades 100/80-103/80: Musique Diffusion française jt *vs*. komisjon, EKL 1970, lk 1825, punkt 119; Üldkohtu 29. aprilli 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-236/01, T-239/01, T-244/01-T-246/01, T-251/01 ja T-252/01: Tokai Carbon jt *vs.* komisjon, EKL 2004, lk II-1181, punkt 367, ja 8. juuli 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-67/00, T-68/00, T-71/00 ja T-78/00: JFE Engineering jt *vs*. komisjon, EKL 2004, lk II-2501, punkt 533).

111 Mis puudutab määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikes 2 märgitud mõistet „eelmise aasta käive", siis tuleb seda mõista kui viidet selle majandusaasta käibele, mis eelnes komisjoni otsuse vastuvõtmisele, välja arvatud juhul, kui esineb eripärane olukord – millega käesolevas asjas tegu ei ole –, kus viimase majandusaasta käive ei anna mingit kasulikku teavet ettevõtja tegeliku majandusliku olukorra ega selle kohta, milline oleks talle määratava trahvi sobiv tase (vt Euroopa Kohtu 7. juuni 2007. aasta otsus kohtuasjas C-76/06 P: Britannia Alloys & Chemicals *vs*. komisjon, EKL 2007, lk I-4405, punktid 25, 29 ja 30).

112 Seega küsimus, millele väite käesolevas osas vastata tuleb, on see, kas komisjon võis põhjendatult järeldada, et käesolevas asjas kuulus asjassepuutuvasse ettevõttesse hageja ja kontserni, millesse ta kuulus, hierarhia tipus olev emaettevõtja, st Dimon. Kui

sellele küsimusele saab vastata jaatavalt, tuleb asuda seisukohale, et arvestades eespool punktides 109–111 esitatud põhimõtteid, võttis komisjon vaidlustatud otsuse põhjendustes 442 ja 446 ülempiiri 10 % käibest kohaldamisel õigesti arvesse Dimoni konsolideeritud käivet 2003. aastal.

113 Selle küsimuse uurimiseks tuleb kõigepealt kindlaks teha, millised on kriteeriumid, millest komisjon lähtus vaidlustatud otsuses tütarettevõtja toime pandud rikkumise emaettevõtjale süüks panemisel, ja kas need kriteeriumid on vastuolus kohtupraktikas selles valdkonnas kehtestatud põhimõtetega, ning lõpuks kontrollida, kas komisjon on neid kriteeriume õigesti kohaldanud, järeldades, et hageja ja Dimon moodustavad ühe majandusüksuse.

Kriteeriumid, millest komisjon vaidlustatud otsuses lähtus, et panna tütarettevõtja toime pandud rikkumine süüks emaettevõtjale

114 Vaidlustatud otsusest nähtub, et emaettevõtjale tütarettevõtja poolt toime pandud rikkumise süüks panemisel ja seetõttu emaettevõtja lisamisel selle otsuse adressaatide hulka ning tütarettevõtjale määratud trahvi tasumise eest tema solidaarselt vastutavaks tunnistamisel oli komisjoni arutluskäik järgmine.

115 Komisjon lähtus eeldusest, et selline süüks arvamine on võimalik, kuna emaettevõtja ja tütarettevõtja moodustavad ühe ja sama majandusüksuse ning seetõttu ka ühe ettevõtja EÜ artikli 81 tähenduses (vt vaidlustatud otsuse põhjendus 374).

116 Keskne asjaolu, millele komisjon tugines, et tuvastada, et emaettevõtja ja tütarettevõtja sellises suhtes on, oli viimase turul tegutsemise sõltumatuse puudumine (vt vaidlustatud otsuse põhjendus 371); selle sõltumatuse puudumise tõttu mõjutaski emaettevõtja tütarettevõtja tegevust „otsustavalt" (vt vaidlustatud otsuse põhjendused 18, 372, 373, 378, 380, 381, 383, 391, 392, 397, 399, 400, 422 ja 441).

117 Komisjon oli seisukohal, et ei piisa, kui ta tuvastab, et emaettevõtja võis oma tütarettevõtja tegevust otsustavalt mõjutada, vaid ta oli kohustatud ka tõendama, et seda mõju tegelikult avaldati (vt eelkõige vaidlustatud otsuse põhjendused 18, 376, 384, 391, 392, 397, 399 ja 400).

118 Nii tuleneb muu hulgas vaidlustatud otsuse põhjendusest 384, et komisjoni hinnangul ei tulnud Sepile süüks panna tema peaaegu et 80 % osalusega tütarettevõtja Cetarsa toime pandud rikkumist, sest tema toimikus ei olnud ühtki tõendit selle kohta, et viimane ei otsustanud oma turul tegutsemise üle sõltumatult.

119 Samuti tuleneb vaidlustatud otsuse põhjendusest 18, et põhjus, miks komisjon ei pidanud Universalit ega tema 100 % osalusega tütarettevõtjat Universal Leaf vastutavaks viimase 90 % osalusega tütarettevõtja Taes rikkumise eest, oli piisavate tõendite puudumine selle kohta, et nad Taesi tegelikult otsustavalt mõjutasid.

120 Perioodi osas enne 1998. aasta maid kohaldas komisjon WWTE emaettevõtjate suhtes samu põhimõtteid. Nii oli ta esimene ülesanne tõendada, et emaettevõtjad, WWTE president ja tema perekonna kaks liiget kontrollisid ühiselt WWTE-d ning ta jõudis

järeldusele, et nad võisid selle äriühingu tegevust otsustavalt mõjutada (vt vaidlustatud otsuse põhjendused 388–391). Seejärel tõendas ta, tuginedes vaidlustatud otsuse põhjenduses 391 loetletud reale tõenditele, et need emaettevõtjad mõjutasid ka tegelikult WWTE tegevust otsustavalt (vt vaidlustatud otsuse põhjendused 391, 392 ja 400).

121 Lisaks tõi komisjon esile asjaolu, et spetsiifilises olukorras, kus emaettevõtja esindab kogu tütarettevõtja kapitali, võib ta kohtupraktika kohaselt eeldada, et esimene mõjutab tegelikult teise tegevust otsustavalt (vt vaidlustatud otsuse põhjendus 372).

122 Kuid komisjon otsustas käesolevas asjas, et sellises olukorras emaettevõtjatele tütarettevõtjate toime pandud rikkumise süüks panemiseks ei saa tugineda üksnes sellele eeldusele, vaid seda tuleb põhjendada ning seetõttu tuleb tugineda ka faktilistele asjaoludele, mis tõendavad, et need emaettevõtjad ka tegelikult mõjutasid otsustavalt oma tütarettevõtjaid (vt eelkõige vaidlustatud otsuse põhjendused 372, 375, 376 ja 378).

123 Nii nähtub vaidlustatud otsuse põhjendusest 18 selgelt, et komisjon ei pidanud Deltafina otseseid ja kaudseid emaettevõtjaid, st Universalit ja Universal Leafi – olenemata sellest, et nad kontrollisid Deltafinat 100 % – nende tütarettevõtja rikkumise eest vastutavaks seetõttu, et tal puudusid piisavad tõendid selle kohta, et need emaettevõtjad tegelikult seda tütarettevõtjat otsustavalt mõjutasid. Vaidlustatud otsuse põhjendust 376 tuleb tõlgendada sama moodi, kuigi see on sõnastatud pisut ebaselgelt. Täpsemalt, kuigi komisjon kinnitab selles põhjenduses, et tema toimikus ei ole „ühtegi kaudset tõendit selle kohta, et Universal […] ja Universal Leaf võtsid [vaidlustatud

otsuses] uuritud tegudest konkreetselt osa", ei saa seda kinnitust – lugedes seda koos nimetatud otsuse põhjendusega 18 ja arvestades otsuse konteksti – tõlgendada nii, et põhjus, miks komisjon rikkumist nendele kahele emaettevõtjale – või mis tahes muule emaettevõtjale – süüks ei pannud, on asjaolu, et nad ei olnud rikkumisega seotud.

124 Samuti nähtub sama selgelt vaidlustatud otsuse põhjendusest 18, et olenemata sellest, et Intabex kontrollis hagejat 100 %, ei pannud komisjon Intabexile hageja rikkumist süüks seetõttu, et tal puudusid piisavad tõendid selle kohta, et Intabex seda tütaret-tevõtjat tegelikult otsustavalt mõjutas, arvestades, et tema osalus selles äriühingus oli ainult finantseering (vt ka vaidlustatud otsuse põhjendus 376).

125 Kuid mis puudutab perioodi pärast 1998. aasta maid, siis just see, et tal olid WWTE emaettevõtjate osas väidetavalt need tõendid olemas, mis lisandusid asjaolule, et viimastele kuulus kogu – või vaid mõne kuu jooksul peaaegu kogu – osalus esimese kapitalis, viis komisjoni rikkumise süüks panemiseni nendele emaettevõtjatele (vt eelkõige vaidlustatud otsuse põhjendused 375, 393, 396 ja 398).

126 Komisjon kasutas sama lähenemist ka Dimoni suhtes. Seega selleks, et tunnistada ta vastutavaks hageja rikkumise eest alates 1997. aasta teisest poolaastast, ei piirdunud ta tuginemisega eeldusele, mis tulenes asjaolust, et ta esindas sellest ajast alates kogu hageja kapitali (vt vaidlustatud otsuse põhjendused 375, 377 ja 378), vaid ta võttis arvesse ka teatud täiendavaid asjaolusid, mis tõendasid, et ta ka tegelikult mõjutas otsustavalt selle äriühingu tegevust (vt vaidlustatud otsuse põhjendused 375 ja 378–380).

127 Selle järelduse saab teha muu hulgas vaidlustatud otsuse põhjenduse 378 teisest lausest, kuigi selles on märgitud, et need täiendavad asjaolud kinnitavad, et Dimon „võis" sellist mõju avaldada (vt eespool punkt 33). On tõsi, nagu kinnitab ka komisjon ise vastuses Üldkohtu ühele kirjalikule küsimusele, et see lause oleks võinud olla sõnastatud „selgemalt". Kuid tõlgendades seda koos vaidlustatud otsuse põhjendustega 372 ja 377 ning vaidlustatud otsuse põhjenduse 378 esimese lausega, saab seda mõista ainult eespool punktis 126 kirjeldatud viisil.

128 Lõpuks uuris komisjon, kas asjassepuutuvate tütarettevõtjate (ja/või nende emaettevõtjate) poolt vastuväiteteatise vastuses esitatud argumendid, mille eesmärk oli tõendada, et nad tegutsesid turul sõltumatult, võivad olla tulemuslikud (vt eelkõige vaidlustatud otsuse põhjendused 381 ja 399). Mis puudutab Dimoni argumente, siis lükkas ta need tulemusetuna tagasi, märkides muu hulgas, et „Dimoni Hispaania tütarettevõtja kohapealse juhatuse olemasolu ei välista[nud] tema võimalust seda tütarettevõtjat otsustavalt mõjutada" (vaidlustatud otsuse põhjendus 381).

129 Tuleb täpsustada, et komisjon ei kasutanud eespool punktides 115–117, 121 ja 122 täpsustatud lähenemist mitte ainult kaudsete emaettevõtjate suhtes, vaid ka otseste emaettevõtjate suhtes, nagu seda viimati nimetatud olukorra osas tõendavad Universal Leafi, Intabexi, SCTC ja TCLT juhtumid.

130 Võib veel lisada, et nimetatud meetod – ilma, et tuleks puudutada tagapool analüüsitavat küsimust, kas seda hageja suhtes nõuetekohaselt kohaldati – on igati kooskõlas kohtupraktikas sel alal väljakujunenud põhimõtetega, mida meenutati eespool punktides 99–108.

131 On tõsi, et selles spetsiifilises olukorras, kus emaettevõtja esindab konkurentsiõiguse rikkumise toime pannud tütarettevõtja kogu kapitali, ei tuginenud komisjon selleks, et tõendada, et tegelikult emaettevõtja tõesti mõjutas otsustavalt tütarettevõtja kaubandusstrateegiat, mitte ainult kohtupraktikas väljakujundatud eeldusele (vt eespool punktid 105 ja 106), vaid võttis arvesse ka muid faktilisi asjaolusid, mis sellist mõjutamist kinnitasid. Kohtuistungil märkis komisjon sellel teemal, et arvestades vaidlustatud otsuse vastuvõtmise ajal kehtinud asjassepuutuva kohtupraktika seisu, tegi ta seda ettevaatlikkuse kaalutlustel.

132 Kuid nii tegutsedes esitas komisjon vaid rohkem tõendeid, kui oleks vaja olnud selleks, et ta saaks lugeda tõendatuks, et tegeliku otsustava mõjutamise nõue on täidetud, järgides igati põhimõistet „majandusüksus", mis on aluseks sama ettevõtja moodustavate õigussubjektide rikkumise süüks panemist puudutavale kohtupraktikale.

133 Oluline on ka täpsustada, et kui komisjon kasutab mitme erineva ettevõtjaga seotud rikkumist puudutavas asjas tehtavas otsuses kohtupraktikas heaks kiidetud meetodit, et kindlaks teha, kas rikkumine, mille sisuliselt on toime pannud tütarettevõtjad, tuleb süüks panna ka emaettevõtjatele, tuleb tal kõigi ettevõtjate puhul lähtuda samadest kriteeriumidest, kui ei esine erilisi asjaolusid. Komisjon on nimelt kohustatud järgima võrdse kohtlemise põhimõtet, mis väljakujunenud kohtupraktika kohaselt nõuab, et sarnaseid olukordi ei käsitletaks erinevalt ja erinevaid olukordi ei käsitletaks ühtemoodi, välja arvatud juhul, kui selline kohtlemine on objektiivselt põhjendatud (vt Euroopa Kohtu 13. detsembri 1984. aasta otsus kohtuasjas 106/83: Sermide, EKL 1984, lk 4209, punkt 28, ja Üldkohtu 14. mai 1998. aasta otsus kohtuasjas T-311/94: BPB de Eendracht *vs*. komisjon, EKL 1998, lk II-1129, punkt 309). Tuleb märkida, et komisjon on samal seisukohal, sest vaidlustatud otsuse põhjenduses 384

on kirjas, et „kuigi konkreetsed asjaolud, mis võivad [ta] viia […] järelduseni, et emaettevõtja vastutab tütarettevõtja tegevuse eest, võivad erinevates asjades olla erinevad, ei saa tegemist olla diskrimineerimiskeelu põhimõtte rikkumisega, kui vastutust puudutavaid põhimõtteid kohaldatakse ühetaoliselt".

Hageja ja Dimon kui üks majandusüksus

134 Tuleb analüüsida, kas komisjon, tuvastades, et hageja ja Dimon on alates 1997. aasta teisest poolaastast üks majandusüksus ning seetõttu rikkumise ja trahvi maksmise eest solidaarselt vastutavad ning vaidlustatud otsuse adressaadid, kohaldas nõuetekohaselt eespool punktides 115–117, 121 ja 122 välja toodud kriteeriume.

135 On tuvastatud, et ajavahemikul 18. novembrist 1997 kuni vaidlustatud otsuse vastuvõtmiseni esindas Dimon Intabexi kaudu kogu hageja aktsiakapitali. Seega ei saa vastu vaielda sellele, et sel perioodil sai Dimon hageja tegevust otsustavalt mõjutada (vt eespool punkt 105).

136 Seega tuleb kontrollida, kas selle perioodi osas oli täidetud nõue, et Dimon avaldas tegelikult otsustavat mõju, nagu väidab komisjon.

137 Tuleb meenutada, et vaidlustatud otsuses otsustas komisjon nende tütarettevõtjate osas, mida emaettevõtjad kontrollisid 100 %, tütarettevõtjate rikkumise emaettevõtjatele süüks panemisel mitte tugineda ainult eespool punktides 105, 106 ja 121 viidatud eeldusele, vaid võtta arvesse ka täiendavaid asjaolusid, mis tegelikku otsustavat mõjutamist tõendavad (vt eespool punktid 122–127).

138 Seega tuleb kontrollida, kas asjaolud, millele komisjon vaidlustatud otsuses tugines ja mis lisanduvad asjaolule, et Dimon esindab kogu hageja aktsiakapitali, tõendavad õiguslikult piisavalt, et asjassepuutuval perioodil Dimon tegelikult mõjutas otsustavalt hageja tegevust. Need asjaolud on esitatud vaidlustatud otsuse põhjenduses 379 ning selle otsuse joonealustes märkustes nr 303–305. Sisuliselt on tegemist erinevate hageja aruannete ja kirjadega, mille adressaat on komisjoni arvates Dimon.

139 Kui see on tõendatud, tuleb uurida, kas hageja argumendid, mis on välja toodud eespool punktis 84, seavad selle järelduse kahtluse alla.

– „Tegevusaruanded" ja „tehinguaruanded"

140 Komisjon viitab hageja koostatud reale „tegevusaruannetele" ja „tehinguaruannetele", millest nähtub muu hulgas, et nendes mainiti sageli asjassepuutuvaid õigusvastaseid tehinguid. Need aruanded, mida on kokku 14 ja mis on loetletud vaidlustatud otsuse joonealuses märkuses nr 303, puudutavad ajavahemikku 1998. aasta detsembrist 2001. aasta maini.

141 Kõigepealt tuleb märkida, et need aruanded sisaldavad üksikasjalikku teavet mitte ainult hageja kaubandustegevuse eri aspektide kohta, nagu toortubaka ostukampaaniate kulgemine (ostetud kogused, ostuhind jne), töödeldud toortubaka kogused ja osa Cetarsa tubaka sortimiseks temaga sõlmitud lepingud, tubakasektorit puudutavate õigusnormide areng ning Anetabis ja ka põllumajandustootjate liitude ja tootjate rühmadega peetud koosolekud, vaid ka asjassepuutuvat õigusvastast tegevust, nagu on toonitatud vaidlustatud otsuse põhjenduses 379.

142 Edasi tuleb asuda seisukohale, et toimikust nähtub, et asjassepuutuvad aruanded koostas B. ja et hageja enda viidete kohaselt olid need adresseeritud tema juhatuse liikmetele.

143 Viimati nimetatud küsimuses tuleb märkida, et samal päeval, mil Dimon omandas kõik hageja aktsiad, asendas ta – tegutsedes oma 100 % tütarettevõtja Intabex vahendusel, kelle osalus oli puhtalt finantseering – hageja juhatuse neljast liikmest kolm, määrates sinna just kaks isikut (G. ja T.), kes sel ajal juba töötasid kontserni Dimon teistes äriühingutes. Sel ajal oli G. ka Hispaanias asuva ja musta tubaka tootmisega tegeleva Intabexi tütarettevõtja Compañia de Filipinas, SA tegevdirektor ning T. oli ka Dimon International Services töötaja ning selle äriühingu juhatuse liige (kuni 1998. aasta augustini).

144 Selles kontekstis tuleb eriti toonitada nende ülesannete olulisust, mis oli T-l kontsernis Dimon. Nimelt lisaks sellele, et ta oli hageja juhatuse liige kogu rikkumise jooksul ja Dimon International Services juhatuse liige kuni 1998. aasta augustini, oli T. veel ka kontserni Dimon kahe äriühingu Intabex Holding Worldwide, SA (1998–1999) ja LRH Travel Ltd (kuni novembrini 2000) juhatuses. Lisaks, nagu märkis ka hageja

vastuses vastuväiteteatisele, oli tema ülesanne „tagada kontserni Intabex tegelik integratsioon kontserni Dimon". Sellele lisandub asjaolu, mida selgitatakse täpsemalt tagapool punktis 160, et toimikus olevast mitmest kirjast nähtub, et hageja konsulteeris T-ga oma kaubandustegevusega seotud küsimustes või palus tema nõusolekut enne teatud oluliste otsuste vastuvõtmist. Neid asjaolusid arvestades võis komisjon põhjendatult järeldada, et T. tegutses kontserni Dimon hierarhia tipus oleva äriühingu Dimon nimel ja ja et tal oli viimase ja hageja suhetes vahendaja roll. See, et T-l tekkis Dimoniga lahkheli, mis viis ta Dimon International Services juhatuse liikme kohalt lahkumiseni 1998. aastal, ei muuda seda järeldust kaheldavaks. Nimelt pärast seda kuupäeva jätkas T. mitte ainult töötamist selles äriühingus, vaid oli ka edasi hageja, Intabex Holding Worldwide'i ja LRH Travel juhatuses.

145 Eespool punktides 142–144 esitatud asjaolud tõendavad, et Dimon tahtis hageja juhatusse nimetatud liikmete, eriti T. kaudu teostada järelevalvet tema tegevuse üle ning tagada, et see on kooskõlas kontserni Dimon kaubanduspoliitikaga. Seega isegi kui ametlikult edastati „tegevusaruanded" ja „tehinguaruanded" nendele liikmetele, mitte otse Dimonile endale, võis komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 380 põhjendatult järeldada, et seda äriühingut teavitati nende aruannete sisust ning sealhulgas paljuski asjassepuutuvast õigusvastasest tegevusest. Seda järeldust toetab vaidlustatud otsuse põhjenduses 379 mainitud asjaolu, et need aruanded tõlgiti süstemaatiliselt hispaania keelest inglise keelde, mis on Dimoni töökeel.

146 Lõpuks tuleb märkida, et vaidlus puudub selles, et Dimon, kes oli vaieldamatult võimeline hageja tegevust otsustavalt mõjutama (vt eespool punktid 105 ja 135), ei väljendanud kunagi vastuseisu sellele õigusvastasele tegevusele, millest ta teadlik oli, ega

võtnud oma tütarettevõtja suhtes ühtki meedet, et takistada tema rikkumises osalemise jätkumist, seda hoolimata uurimise algatamise või kolmandate isikute kahju hüvitamise nõuete riskist, mis tal seoses sellise tegevusega tekkis (vt ka vaidlustatud otsuse põhjendus 382). Komisjon võis sellest õiguspäraselt järeldada, et Dimon kiitis vaikides selle osalemise heaks, ja tuvastada, et selline käitumine on veel üks tõend tema tütarettevõtja tegevuse otsustava mõjutamise kohta.

– Hageja ja Dimoni kirjavahetus

147 Komisjon tugineb ka teatud arvule kirjadele, mis hageja ja Dimon üksteisele saatsid, märkides, et osas neist mainitakse asjassepuutuvat õigusvastast tegevust, osa neist puudutas tubakatöötlemise lepinguid või töödeldud tubaka müügi lepinguid, mille Dimon oli sõlminud Cetarsa ja Deltafinaga ning osa neist puudutas ka üldisemalt toortubaka ostutingimusi ja Hispaanias kohaldatavaid õigusnorme.

148 Mis puudutab eespool punktis 147 nimetatud esimest kategooriat kirju, siis viitab komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 379 näidetena selle otsuse põhjendustele 168 ja 179 ning joonealustele märkustele nr 217 ja 229.

149 Kõigepealt tuleb märkida, et need kirjad tõesti viitavad asjassepuutuvale õigusvastasele tegevusele.

150 Vastupidi sellele, mida väidab hageja, ei käsitleta B. poolt 14. detsembril 1998 D-le (tegev Dimon Internationalis, mis on kontserni Dimon üks Ühendriikides asuv tütarettevõtja) saadetud faksis, mida mainitakse vaidlustatud otsuse põhjenduses 168, mitte ainult tema ja Deltafina vahelise töödeldud tubaka müügi lepingut, vaid ka seda tegevust. See nähtub selgelt selle faksi kolmandast lõigust, milles B. täheldab järgmist:

„Kohe kui ma saan nelja äriühingu hinnad, annan ma sellest teile teada. Kuid ma võin juba praegu teile öelda, et probleemid, mis tundusid väga suured ajal, mil te meid Hispaanias külastasite, on lahendatud, sest kõik äriühingud küsivad kokkulepitud hinda umbes 87 [Hispaania peseetat (ESP)] (2 või 3 ESP erinevusega) [kilo kohta]; need hinnad on ametlikud hinnad, isegi kui me eeldame, et Cetarsa tegi muid makseid tootjatele nagu meie."

151 Vaidlustatud otsuse põhjenduses 179 viidatakse B. 5. mai 1998. aasta aruandele, mis saadeti T-le ja mille koopia saatis B. eelmisel õhtul faksiga hageja kahele ülejäänud juhatuse liikmele. Tuleb asuda seisukohale, et selles aruandes, milles kirjeldatakse 1998. aasta tubakaostu kampaania käiku, on muu hulgas märgitud, et „[hageja] tegi suure panuse sellesse, et ettevõtjad jõuaksid teatud kokkulepeteni, vältimaks [eelmise] aasta hinnasõda", et „hinnad räägiti läbi [tubakatootjate liitude ja rühmadega], et „esimest korda […] [suudeti vältida] ettevõtjatevahelist sõda ja igaüks võis osta soovitud koguseid", ning et „läbirääkimised [nende rühmadega] olid keerulised, kuid kõik ettevõtjad esitasid oma seisukoha tõsiselt ja koostööaltilt". Ta märkis selles aruandes ka, et hageja ja WWTE kohustusid ostma samu koguseid tubakat mis eelmiselgi aastal ja et töötlejad leppisid kokku tootjarühmadele ettemaksu maksmises 35 ESP/kg Virginia sordi ja 45 ESP/kg Burley sortide eest. Lõpuks on seal viidatud „võimalikele tulevastele töötlejatevahelistele lepingutele". Arvestades neid tõendeid, ei saa vastu

vaielda sellele, et 5. mai 1998. aasta aruanne viitas asjassepuutuvale õigusvastasele tegevusele.

152 Sama kehtib B. poolt S-ile 30. oktoobril 2000 saadetud elektronkirja kohta, millele viidatakse vaidlustatud otsuse joonealuses märkuses nr 217. Nimelt algab see kiri sellega, et B. tuletab meelde, et Anetabi raames korraldatud ühel koosolekul arutasid töötlejad hinnatõusu, mida nõudsid tootjate liidud ja rühmad, ning kus lepiti ühehäälselt kokku mitte sellega nõustuda. Edasi märgib ta, et koosolekul, mis peeti nende liitude ja rühmadega, jäid töötlejad sellele seisukohale ja andsid neile selgelt teada, et nad ei aktsepteeri neilt nõutud 20 % hinnatõusu.

153 B. poolt S-ile 9. mail 2001 saadetud elektronkirja suhtes on vaidlustatud otsuse joonealuses märkuses nr 229 märgitud, et töötlejad kogunesid Anetabi, et „valmistada ette tootjatega arutelusid hinna üle", mistõttu on selles selgelt viidatud asjaolule, et töötlejad leppisid kokku toortubaka ostuhinnas.

154 Edasi, nagu ka eespool viidatud „tegevusaruannete" ja „tehinguaruannete" osas, tuleb asuda seisukohale, et komisjon võis vaidlustatud otsuse põhjenduses 380 põhjendatult järeldada, et Dimon oli teadlik eespool punktides 150–153 mainitud dokumentide sisust ja järelikult õigusvastasest tegevusest, kuigi ametlikult ei olnud need adresseeritud talle.

155 Seega on 5. mai 1998. aasta aruande kohta, mille B. saatis T-le (vt eespool punkt 151), eespool punktis 144 juba selgitatud, et viimane tegutses Dimoni nimel ja et tal oli Dimoni ja hageja suhetes vahendaja roll. Mis puudutab Dimon Internationalile saadetud 14. detsembri 1998. aasta faksi (vt eespool punkt 150), siis piisab, kui märkida, et

repliigis märkis hageja ise, et selles faksis tahtis ta edastada teatud teavet „oma uuele aktsionärile". Kuid see oli just Dimon, mitte Dimon International.

156 30. oktoobri 2000 ja 9. mai 2001. aasta elektronkirjad (vt eespool punktid 152 ja 153) olid saadetud S-ile. Vastupidi sellele, mida väidab hageja, ei olnud S. Dimon International Services'i reatöötaja, vaid tal oli kontsernis Dimon oluline positsioon, mistõttu komisjon võis nagu ka T. puhul õigesti järeldada, et ta tegutses selle kontserni hierarhia tipus oleva äriühingu Dimon nimel. Oma 18. märtsi 2002. aasta vastuses ühele komisjoni teabenõudele märkis hageja, et S. oli „kontserni Dimon regionaaldirektor Euroopas". Oma vastuses vastuväiteteatisele ja kirjalikult esitatud muudes dokumentides täpsustas ta veel, et alates 2000. aastast oli „tal Euroopa tehingute koordinaatori ametikoht". Teatud informatsioon, mis on esitatud 9. mai 2001. aasta elektronkirjas ja sellele S. poolt antud vastuses, kinnitab veelgi tema rolli olulisust kontsernis Dimon. Nii teavitab B. S-i koosolekust, mille ta pidas Deltafina presidendiga lisaks Anetabi ruumides toimunud kohtumisele, et arutada kahte küsimust, mida ta pidas „väga oluliseks" ning palus, et S. talle võimalikult kiiresti helistaks, et selles küsimuses kokku leppida. Sama päeva elektronkirjas vastas S. B-le, et ta rääkis just Deltafina presidendiga ning et nad leppisid kokku peatses kohtumises. Samuti teatas ta B-le, et ta on nõus ettepanekutega, mis ta tegi eespool esitatud teemadel.

157 Lõpuks võis komisjon sellest õiguspäraselt järeldada, et Dimon ei reageerinud kuidagi hageja poolt rikkumises osalemise peale, kuigi ta oli sellest informeeritud, et ta kiitis vaikides heaks oma tütarettevõtja õigusvastase tegevuse ning et see oli täiendav kaudne tõend tema tegevuse otsustava mõjutamise kohta (vt eespool punkt 146).

158 Eespool punktis 147 viidatud kategooriatest teise kategooriasse kuuluvad kirjad on loetletud vaidlustatud otsuse joonealuses märkuses nr 304. Peamiselt on tegemist fakside või elektronkirjadega ühelt poolt B. ja teiselt poolt T. või S. vahel. Juba eespool punktides 144 ja 156 esitatud põhjustel tuleb neid pidada Dimoni nimel tegutsevateks isikuteks.

159 Osa neist kirjadest puudutas 1998. aasta septembris sõlmitud ja 2001. aastal uuesti läbi räägitud lepingut, mille alusel hageja teatud tubakatöötlemise tehingute täitmiseks kasutati alltöövõtjana Cetarsat. Nendest kirjadest nähtub selgelt, et lepingu sõlmis Dimoni nimel ja arvel B. ning et Dimon mõjutas tegelikult otsustavalt T. ja S. kaudu selle lepingu läbirääkimisi.

160 Nii palub B. ühes T-le 9. septembril 1998 saadetud faksis pärast seda, kui ta on märkinud, et ta on hiljuti pidanud Cetarsaga mitu koosolekut, et lahendada „Dimoni lahendamata küsimusi", sõnaselgelt T. nõusolekut teatud lepingutingimustele, mis on mainitud sellele faksile lisatud koosoleku protokollis. Tuleb toonitada, et selles protokollis on B. selgelt ära märgitud kui Dimoni esindaja. Samuti tuleb märkida, et ühes 14. septembri 1998. aasta faksis teatab B. T-le, et „vastavalt [tema] juhistele" kohtus ta Cetarsaga uuesti ja et temaga sõlmitavasse lepingusse tehti muudatusi, mille suhtes ta palub T. heakskiitu. Ühes 15. septembri 1998. aasta faksis mainib B. T-le, et ta edastas Cetarsale muudatusettepaneku, mille T. oli talle eelmisel õhtul teatavaks teinud, ning et see töötleja oli teinud vastupakkumise. B. palub, et T. annaks talle teada, kas selle pakkumisega nõustuda. Edasi tuleb märkida, et Cetarsaga sõlmitud lepingu lõplikus versioonis, mille B. saatis T-le 18. septembri 1998. aasta faksiga, on Dimon konkreetselt ära märgitud kui ühe lepingupoolena ja B. tema esindajana.

161 Samuti tuleb märkida, et 3. aprilli 2001. aasta elektronkirjas teatas B. S-ile eespool punktis 160 nimetatud lepingu uuesti läbirääkimiste käigust, väljendades kahtlust, et Cetarsa nõuab Dimonilt samu tingimusi, milles ta oli kokku leppinud Deltafina presidendiga M. ühes paralleelses lepingus, mille viimane sõlmis Universali nimel, ja palus seega S-il võtta ühendust M-iga. Järgmisel päeval S–i poolt B-le saadetud elektronkirjast nähtub, et S. prooviski M-iga ühendust võtta.

162 Lõpuks tuleb märkida, et 7. märtsi 2001. aasta elektronkirjas annab B. S-ile teada ühest kohtumisest, „nagu kokku lepitud Camberley's" (Dimon International Services asukoht Ühendkuningriigis), mis toimus eelmisel päeval ühe Cetarsa esindajaga ning millel arutati muu hulgas Cetarsaga uuesti läbirääkitava lepingu teatud aspekte.

163 Muud kirjad, mis kuuluvad eespool punktis 147 nimetatud teise kategooriasse, puudutavad lepingut, mille alusel Dimon ostab suure osa hageja töödeldud tubakast. Nii palub T. 14. septembri 1998. aasta faksis B-lt, et see täpsustaks selle lepingu raames kokku lepitud teatud hindasid ja muid tingimusi. Sama kuupäeva faksiga edastas B. need täpsustused T-le. Lisaks sellele, et B. viitab eespool punktis 150 nimetatud 14. detsembri 1998. aasta faksis asjassepuutuvale õigusvastasele tegevusele, vastab ta ka D. – kes oli muu hulgas Dimoni juhatuse liige – küsimusele, mille viimane oli talle esitanud selle lepingu täitmise kohta. Lõpuks tõendab eespool punktides 153 ja 156 viidatud 9. mai 2001. aasta elektronkiri mitte ainult seda, et Dimonit teavitati sellest tegevusest, vaid ka seda, et ta mõjutas hageja ja Deltafina vahelisi kaubandussuhteid.

164 Hageja argument, et eespool punktides 158–163 uuritud kirjad ei ole üldse toortubaka ostuga seotud, ei ole asjassepuutuv. Nimelt ei tule tütarettevõtja sõltumatust emaettevõtjast hinnata ainult tema selle tegevuse seisukohast, mida viiakse läbi rikkumisega

seotud toodete valdkonnas. Nagu eespool punktis 102 juba märgitud, tuleb selleks, et tuvastada, kas tütarettevõtja otsustab oma tegutsemise üle turul sõltumatult, arvesse võtta kõiki asjassepuutuvaid asjaolusid tütarettevõtjat ja emaettevõtjat ühendavate majanduslike, organisatsiooniliste ja õiguslike sidemete kohta, mis võivad igas asjas erineda ja mida seetõttu ei saa ammendavalt loetleda.

165 Lõpuks on eespool punktis 147 mainitud kolmanda kategooria kirjad loetletud vaidlustatud otsuse joonealuses märkuses nr 305.

166 Need on B. poolt S-ile saadetud elektronkirjad, mis nagu märgib komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 379, puudutavad üldisemalt toortubaka ostutingimusi ja Hispaanias kohaldatavaid õigusnorme. Kirjad on asjassepuutuvad seetõttu, et need näitavad, et Dimon jälgis S-i kaudu lähedalt olukorda Hispaania turul.

– Argumendid, millele hageja tugineb selleks, et tõendada, et ta tegutses turul sõltumatult

167 Kõigepealt tuleb märkida, et hageja põhistab suure osa oma arutluskäigust teesiga, et otsustav mõju, mida emaettevõtja peab avaldama, selleks et talle saaks omistada vastutuse tema tütarettevõtja poolt toime pandud rikkumise eest, peab puudutama tegevust, mis on vahetult seotud selle rikkumisega, käesoleval juhul toortubaka ostmisega. Eespool punktides 102 ja 164 esitatud põhjustel ei saa selle teesiga nõustuda.

168 Nii ei saa hageja argumenti, mille kohaselt ükski kontserni Dimon äriühing ei kontrollinud tema toortubaka ostutegevust, lisaks sellele, et see ei ole tõsi, nagu nähtub eespool esitatud kaalutlustest, pidada ka piisavaks, et tõendada, et pärast seda, kui Dimon oli ta ära ostnud, tegutses ta turul sõltumatult. Sama kehtib tema argumendi kohta, et oma toortubaka ostupoliitika teemal ei konsulteerinud ta Dimoni ega kontserni Dimon ühegi teise äriühinguga. Need argumendid on seda enam alusetud, et Dimon – nagu nähtub eespool punktides 158–163 uuritud dokumentidest – sekkus T. ja S-i kaudu aktiivselt hageja kaubanduspoliitika muudesse küsimustesse, nagu toortubaka töötlemise teatud tehingute täitmise allhankijatelt tellimine ja töödeldud tubaka müük.

169 Samuti tuleb kohe tagasi lükata hageja argument, et komisjon ei ole piisavalt tõendanud, et Dimon – või kontserni Dimon mõni muu äriühing – andis talle korralduse rikkumine toime panna või et ta osales selles otseselt ise. Nimelt nagu juba märgitud eespool punktis 103, sai komisjon trahve määrava otsuse emaettevõtjale adresseerida seetõttu, et emaettevõtja ja tema tütarettevõtja kujutavad endast ühte ettevõtjat EÜ artikli 81 tähenduses, mitte seetõttu, et emaettevõtja ja tütarettevõtja vahel on rikkumisele ässitav side või et emaettevõtja on lausa rikkumisest osa võtnud.

170 Edasi, mis puudutab argumenti, et Intabex otsustas hageja ostmisel asendada neljast juhatuse liikmest kolm, siis see kaugeltki mitte ei nõrgesta komisjoni kaalutluste põhjendatust, vaid nagu eespool punktis 145 märgitud, tõendab pigem, et Dimon ei kavatsenud anda hagejale täielikku sõltumatust, vaid soovis selle tegevuse üle järelevalvet teostada ning tagada, et see toimuks kooskõlas kontserni Dimon kaubanduspoliitikaga. Selle kohta tuleb esiteks meenutada, et Intabexi kontrollis Dimon 100 %

ja esimese osalus hagejas oli puhtalt finantseering, ning teiseks, et hageja kaks uut juhatuse liiget täitsid ajal, mil Intabex nad määras, juba ametiülesandeid kontserni Dimon teistes äriühingutes (vt eespool punkt 143).

171 Mis puudutab asjaolu, et ajal, mil Intabex omandas hageja, jäi B. juhatuse esimehe kohale ja samuti jäi kohale tema endine meeskond, kes tegeles ostutegevuse haldamise ja juhtimisega, siis ei tõenda see iseenesest, et hageja tegutses turul sõltumatult, isegi mitte ainult toortubaka ostutegevuse alal. Nimelt nagu märkis hageja vastuses vastuväiteteatisele, tulenes see asjaolu Dimoni, mitte tema valikust. Teiseks on täiesti normaalne, et rahvusvaheline kontsern, mis omandab kogu osaluse äriühingus, mis tegutseb mõnel siseriiklikul turul, millel kontsern varem esindatud ei olnud, nagu see on Dimoni puhul, jätab ametisse selle äriühingu mõne endise juhi ja meeskonna, kes tegeles varem tema ostudega.

172 Lõpuks, mis puudutab juhtimislepingut, siis kuigi on tõsi, et selles antakse B-le hageja juhtimisel, konkreetsemalt toortubaka ostu alal suured volitused, on selle punkti 1 alapunktis 1 siiski selgelt märgitud, et B. peab tegutsema kooskõlas muu hulgas „meetodite ja protseduuridega, mille talle kehtestab [hageja] juhatus". Lisaks kohustab juhtimislepingu punkti 1 lõige 2 B-d „teavitama korrapäraselt ja üksikasjalikult [seda juhatust] äriühingu tegevuse arengust ning valmistama ette ja esitama talle kindlaksmääratud kuupäevadel ja kujul aruandeid, mida [see] juhatus võib nõuda". Seega on selge, et oma ametikohustuste täitmisel, sealhulgas toortubaka ostutehingute tegemisel, jäi B. hageja juhatuse kontrolli alla ja pidi järgima tema juhtnööre. Kui Üldkohus kohtuistungil hagejale sel teemal küsimuse esitas, möönis ta selgelt, et nagu mis tahes muu Hispaania äriühingu puhul oli juhatusel õigus tagasi lükata, muuta või tühistada

tegevdirektori otsuseid. Isegi kui oleks tõendatud, et hageja juhatus tegelikult kunagi nii ei teinud ega töötanud välja ka selliseid „meetodeid" või „protseduure", millele eespool viidatakse, siis see asjaolu ei muuda järeldust, et vastupidi sellele, mida väidab hageja, ei olnud B-l äriühingu juhtimise ega ka toortubaka ostupoliitika kujundamise alal täielikku tegutsemisvabadust. Tuleb lisada, et B-le juhtimislepinguga volituste andmises ei olnud midagi erakordset ja vastupidi sellele, mida hageja väidab, ei eristanud see teda teistest Hispaania äriühingutest. Suhteliselt tavaline on see, et äriühingu juhatus ei tegele selle igapäevase tegevusega.

173 Arvestades eespool punktis 145 tuvastatut, et Dimon teostas hageja tegevuse üle järelevalvet hageja juhatusse nimetatud liikmete, muu hulgas T. kaudu, ei ole veenvad argumendid, mis põhinevad juhtimislepingul ja B-le antud volitustel. Samuti, mis puudutab üldisemalt asjaolu, et hagejal on oma kohapealne juhatus, siis tuleb märkida, nagu teeb ka komisjon, et see ei tõenda iseenesest, et ta määratleb oma tegevuse turul emaettevõtjast sõltumatult. Kuigi käesolevas asjas on hageja tõepoolest sellises olukorras, tegutses ta siiski Dimoni järelevalve all ja viimasel oli lausa aktiivne roll tema kaubanduspoliitika teatud küsimuste üle otsustamisel (vt muu hulgas eespool punktid 158–163).

174 Kõigist eespool esitatud kaalutlustest nähtub, et komisjon on õigesti järeldanud, et hageja ja Dimon moodustasid alates 18. novembrist 1997 ühe majandusüksuse ning järelikult on viimast õigesti pidanud rikkumise ja trahvi maksmise eest solidaarselt vastutavaks ning õigesti lisanud ta vaidlustatud otsuse adressaatide hulka.

175 Arvestades eespool punktides 109–111 meenutatud põhimõtteid, tuleb järeldada, et komisjon on määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikes 2 sätestatud 10 % ülempiiri arvutamisel õigesti tuginenud Dimoni konsolideeritud käibele 2003. aastal, st aastal, mis eelnes vaidlustatud otsuse vastuvõtmisele.

176 Esimese väite esimene osa tuleb seega põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

2. *Väite kolmas osa, mille kohaselt on rikutud võrdse kohtlemise põhimõtet ja on esitatud puudulik põhjendus*

a) Poolte argumendid

177 Esiteks väidab hageja, et alles kostja vastuses märkis komisjon esimest korda, rikkudes nii põhjendamiskohustust, põhjused, miks Dimon on rikkumise eest solidaarselt vastutav. Ta märgib täpsemalt, et vastuväiteteatises ega vaidlustatud otsuses ei tuginenud komisjon selles küsimuses asjaolule, et T. oli üks tema juhatuse liige ja „oluline direktor" Dimonis, et ta edastas viimasele ärakirju aruannetest, mille ta sai B-lt ja et ta tagas Dimoni poolt tegeliku otsustava mõju avaldamise hagejale.

178 Teiseks väidab hageja, et komisjon hindas Taese ja Cetarsa emaettevõtjate ning tema emaettevõtja võimalikku vastutust „radikaalselt erinevate" kriteeriumide alusel, rikkudes nii võrdse kohtlemise põhimõtet.

179 Komisjon väidab, et esimese väite kolmas osa tuleb vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata, sest kaks argumenti, millest see väite osa koosneb, on uued.

180 Igal juhul ei ole need kaks argumenti põhjendatud.

b) Üldkohtu hinnang

181 Esiteks, võrdse kohtlemise põhimõtte väidetava rikkumise argumendi osas piisab märkusest, et tegemist on uue väitega, mis esitati esimest korda repliigis, kuid mis ei põhine faktilistel või õiguslikel asjaoludel, mis on tulnud ilmsiks menetluse jooksul. Seega tuleb see kodukorra artikli 48 lõike 2 alusel vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata.

182 Teiseks, mis puudutab väidetava põhjenduse puudumise argumenti, siis tuleb märkida, et ka hageja esitab selle esimest korda alles repliigi staadiumis. Kuid selle asjaolu esinemise tagajärg ei ole see, et Üldkohus ei saa seda käesolevas asjas uurida. Nimelt on tühistamishagi lahendamisel väide aktis põhjenduse puudumise või selle ebapiisavuse kohta avalikust huvist tulenev väide, mida liidu kohus võib või lausa peab kontrollima omal algatusel ja millele pooled võivad järelikult menetluse igas staadiumis tugineda (vt selle kohta Üldkohtu 13. detsembri 2001. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-45/98 ja T-47/98: Krupp Thyssen Stainless ja Acciai speciali Terni *vs*. komisjon, EKL 2001, lk II-3757, punkt 125).

183 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et EÜ artiklis 253 nõutud põhjendus peab vastama asjassepuutuva õigusakti olemusele ning sellest peab selgelt ja üheselt nähtuma akti vastu võtnud institutsiooni arutluskäik, mis võimaldab huvitatud isikutel

võetud meetme põhjuseid mõista ning pädeval kohtul järelevalvet teostada. Põhjenduse nõude hindamisel tuleb arvesse võtta juhtumi asjaolusid, eelkõige akti sisu, põhjenduste olemust ning selgituste saamise huvi, mis võib olla akti adressaatidel või teistel isikutel, keda akt otseselt ja isiklikult puudutab. Ei ole nõutud, et põhjendus täpsustaks kõiki asjakohaseid faktilisi ja õiguslikke asjaolusid, kuna otsuse põhjenduste vastavust EÜ artikli 253 nõuetele tuleb hinnata mitte ainult selle sõnastust, vaid ka konteksti ja kõiki asjaomast valdkonda reguleerivaid õigusnorme silmas pidades (vt Euroopa Kohtu 2. aprilli 1998. aasta otsus kohtuasjas C-367/95 P: komisjon *vs*. Sytraval ja Brink's France, EKL 1998, lk I-1719, punkt 63 ja seal viidatud kohtupraktika, ning eespool punktis 110 viidatud kohtuotsus Hoek Loos *vs*. komisjon, punkt 58).

184 Samuti tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et juhul kui EÜ artikli 81 kohaldamise otsus puudutab mitut adressaati ja tekitab probleemi rikkumise süüks panemise seisukohalt, peab see olema piisavalt põhjendatud iga adressaadi osas, eriti nende osas, kes vastavalt sellele otsusele vastutavad rikkumise tagajärgede eest (Üldkohtu 28. aprilli 1994. aasta otsus kohtuasjas T-38/92: AWS Benelux *vs*. komisjon, EKL 1994, lk II-211, punkt 26, ja 27. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-330/01: Akzo Nobel *vs*. komisjon, EKL 2006, lk II-3389, punkt 93).

185 Käesolevas asjas tuleneb vaidlustatud otsuse adressaate puudutavast vaidlustatud otsuse osast, mille kokkuvõte on esitatud eespool punktides 27–37, ning eespool punktides 114–129 tuvastatust, et selles otsuses põhjendas komisjon piisavalt, miks ta otsustas hageja rikkumise Dimonile süüks panna. Viidates Euroopa Kohtu ja Üldkohtu lahenditele, esitas komisjon põhimõtted, millest lähtudes ta selle otsuse adressaadid kindlaks tegi. Mis puutub täpsemalt Dimonisse, siis märkis ta kõigepealt, et alates 1997. aasta teisest poolaastast esindas ta hageja kogu aktsiakapitali. Edasi tuvastas ta, et on tõendatud, et Dimon tegelikult tõesti mõjutas otsustavalt hageja tegevust,

tuginedes selles osas mitte ainult eeldusele, mis tuleneb kogu tütarettevõtja kapitali esindamisest, vaid ka teatud täiendavatele asjaoludele, mis seda eeldust toetasid. Lõpuks tuvastas komisjon, et ükski Dimoni poolt vastuväiteteatise vastuses esitatud argument ei võimaldanud teha vastupidist järeldust.

186 Lisaks ei saa hageja tõsiseltvõetavalt väita, et ta ei saanud aru enne, kui ta seda komisjoni esitatud kostja vastusest luges, et komisjoni hinnangul tuli T-d käsitada Dimoni nimel tegutseva vahendajana. Nimelt oli enamik dokumente, mis on konkreetselt üles loetletud vaidlustatud otsuse joonealustes märkustes nr 303 ja 304, adresseeritud T-le. Teiseks esitas hageja nii vastuväiteteatise vastuses kui ka hagiavalduses üksikasjalikke seisukohti T. rolli ja ülesannete kohta kontsernis Dimon, toonitades eriti asjaolu, et ta ei saanud Dimoni nimel tütarettevõtja tegevust otsustavalt mõjutada.

187 Seega tuleb esimese väite kolmas osa tagasi lükata osaliselt vastuvõetamatuse ja osaliselt põhjendamatuse tõttu.

3. *Väite teine osa, et trahvi tasumise eest solidaarselt vastutamise ulatuse kohta järelduste tegemisel on rikutud määruse nr 1/2003 artikli 23 lõiget 2 ja proportsionaalsuse põhimõtet*

a) Poolte argumendid

188 Esimese väite teises osas, mis esitatakse teise võimalusena, kritiseerib hageja seda, et komisjon ei tee tema trahvisumma arvutamisel mingeid järeldusi sellest, et ta tuvastas vaidlustatud otsuse põhjenduses 386, et Dimonit ei saa pidada hagejaga solidaarselt

vastutavaks rikkumise eest perioodi osas enne 1997. aasta teist poolaastat. Ta väidab, et trahvi arvutamisel oleks tulnud eristada perioodi enne 18. novembrit 1997 – kuupäeva, mil Intabex ta omandas – ja pärast seda kuupäeva.

189 Esimese perioodi osas leiab hageja, et komisjonil ei olnud õigust kohaldada hoiatava mõju tagamiseks tema trahvi lähtesummale kordajat 2, sest sel ajal ei kuulunud ta rahvusvahelisse kontserni ja teda ei mõjutanud otsustavalt Dimon. Ta lisab, et pärast seda, kui välja oli arvutatud trahvisumma rikkumise eest, mis pandi toime aastatel 1996 ja 1997, tuli kontrollida, kas „ei ületata määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 alusel individuaalselt [talle] määratava […] karistuse ülempiiri (816 381 eurot ehk 10 % [tema] käibest […] majandusaastal 2003/2004)".

190 Hageja leiab ka, et trahv teise perioodi eest oleks pidanud olema arvutatud nii, et talle määratud trahvist lahutatakse maha summa, mille tema isiklikult on kohustatud tasuma rikkumise kahe esimese aasta eest. Ta lisab, et teise väite raames esitatud põhjustel ei tulnud kohaldada hoiatava mõju tagamiseks kordajat.

191 Komisjon arvab, et väite teine osa tuleb põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

b) Üldkohtu hinnang

192 Isegi kui eeldada, et Dimonit ei saa pidada hagejaga solidaarselt vastutavaks rikkumise eest perioodil enne 18. novembrit 1997, tuleb siiski asuda seisukohale, et see asjaolu ei ole asjassepuutuv hagejale määratud trahvi suuruse küsimuses.

193 Tuleb märkida, et kuigi on tõsi, et Dimon omandas Intabexi kaudu hageja alles 18. novembril 1997, on ta siiski vastutav osalemise eest töötlejate kokkuleppes – mis on üks ja vältav rikkumine (vt eespool punkt 21) – kogu rikkumise perioodi vältel, st alates 13. märtsist 1996. Seega polnud mingit põhjust arvutada eraldi tema trahvi perioodi suhtes enne 18. novembrit 1997 ja pärast seda kuupäeva ning seega talle määrata trahv, mis koosneks mõlema perioodi alusel arvutatud kahest eraldi summast.

194 See hageja poolt välja toodud asjaolu ei ole ka asjassepuutuv hageja trahvi lähtesummale hoiatava mõju tagamiseks kohaldatud kordaja 2 seisukohast. Nimelt nagu on täpsemalt analüüsitud tagapool teise väite raames, otsustas komisjon seda kordajat kohaldades õigesti tugineda asjassepuutuva ettevõtja – kelleks oli hagejast ja kontserni Dimon hierarhia tipus asuvast äriühingust Dimon koosnev majandusüksus, nagu tõendati eespool esimese väite esimese osa uurimisel – suurusele ja koguvahenditele 2003. aastal ehk aastal, mis eelnes vaidlustatud otsuse vastuvõtmisele. Seega on täiesti asjassepuutumatu see, et enne 18. novembrit 1997 ei moodustanud Dimon ja hageja üht majandusüksust ning seetõttu ei saanud Dimonit pidada rikkumise eest hagejaga solidaarselt vastutavaks.

195 Sama kehtib määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikes 2 sätestatud 10% ülempiiri kohta, sest see on arvutatud asjassepuutuva ettevõtte kogukäibe alusel, mis tal oli komisjoni otsuse vastuvõtmisele eelnenud majandusaastal (vt eespool punktid 109–111). Kuna käesolevas asjas võis komisjon selle piirmäära arvutamisel õiguspäraselt lähtuda Dimoni 2003. aasta konsolideeritud käibest, nagu tõendati ka esimese väite esimese osa uurimisel, ei ole olulisust sellel, et viimast ei saa pidada solidaarselt vastutavaks rikkumise eest perioodil enne 18. novembrit 1997.

196 Seega tuleb esimese väite teine osa põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

197 Arvestades eespool esitatud kaalutlusi, ei saa esimese väitega nõustuda. Järelikult tuleb rahuldamata jätta ka vaidlustatud otsuse osalise tühistamise nõue.

B – *Teine väide, mille kohaselt on rikutud võrdse kohtlemise põhimõtet*

1. *Poolte argumendid*

198 Hageja väidab, et komisjon rikkus võrdse kohtlemise põhimõtet, kohaldades tema trahvi lähtesummale hoiatava mõju tagamiseks kordajat, tegemata seda Taesele ja Deltafinale määratud trahvi suhtes.

199 Hageja leiab, et tema puhul sellise kordaja kohaldamiseks tugines komisjon asjaolule, et ta kuulub rahvusvahelisse kontserni, millel on oluline majanduslik ja rahaline jõud. Määrsõna „lisaks" kasutamine vaidlustatud otsuse põhjenduse 422 viimases lauses (vt eespool punkt 48) tõendab, et asjaolu, et ta tegutses väidetavalt oma emaettevõtjast otsustavalt mõjutatuna, on õigustus, mis esitati puhtalt teisejärgulisena.

200 Hageja märgib, et Taes ja Deltafina kuuluvad kontserni, mis koosneb äriühingutest, mille majanduslik ja rahaline jõud on oluliselt suuremad kui Dimonil. Nende kahe äriühingu trahvi lähtesummat oleks seega samuti tulnud suurendada, et tagada hoiatav mõju.

201 Hageja lisab, et võrdse kohtlemise põhimõtet on rikutud isegi siis, kui nõustuda, et komisjon sai kordaja kindlaksmääramisel aluseks võtta ainult rikkumise eest vastutavaks tunnistatud ettevõtjate käibed. Ta märgib, et komisjon ei võtnud nimelt Taese trahvi lähtesummale kordaja kohaldamisel arvesse Deltafina käivet, kuigi ka viimane osales rikkumises.

202 Teise võimalusena palub hageja Üldkohtul vähendada tema trahvile kohaldatud kordajat, sest see on ebaproportsionaalne võrreldes kordajaga, mida kohaldati WWTE trahvile.

203 Arvestades eespool esitatud kaalutlusi, palub hageja Üldkohtul muuta talle määratud trahvi arvutust ja kas tühistada kordaja või teise võimalusena vähendada selle määra.

204 Komisjon vaidleb vastu sellele, et ta rikkus võrdse kohtlemise põhimõtet, kohaldades kordajat hageja trahvi lähtesummale, mitte aga Taese ja Deltafina lähtesummadele.

2. *Üldkohtu hinnang*

205 Mis puutub hoiatamise mõistesse, siis tuleb meenutada, et see on vaid üks elementidest, mida trahvi arvutamisel arvestada tuleb. Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb nimelt, et EÜ artikli 81 rikkumiste eest määratavate trahvide – nagu need on ette nähtud määruse nr 17 artikli 15 lõikes 2 ja määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikes 2 – eesmärk on karistada ettevõtjaid õigusvastase tegevuse eest ja hoiatada nii neid kui ka ülejäänud ettevõtjaid konkurentsieeskirjade rikkumise eest tulevikus (Euroopa Kohtu 29. juuni 2006. aasta otsus kohtuasjas C-289/04 P: Showa Denko *vs*. komisjon, EKL 2006, lk I-5859, punkt 16).

206 Hoiatamise eesmärki käsitletakse muu hulgas suuniste punkti A neljandas lõigus, milles on sätestatud, et „[…] on vaja […] määrata trahvi suurus nii, et sellel oleks piisavalt hoiatav mõju".

207 Samuti tuleb meenutada, et ettevõtja suurus ja majanduslik suutlikkus on tegurid, mida võetakse arvesse trahvisumma väljaarvutamisel ja järelikult ka hoiatava mõju tagamiseks kohaldatava kordaja kindlaksmääramisel (vt eespool punktis 205 viidatud kohtuotsus Showa Denko *vs*. komisjon, punktid 16 ja 29 ja seal viidatud kohtupraktika).

208 Ettevõtja suuruse ja koguvahendite arvessevõtmine trahvi hoiatava mõju tagamiseks on seotud mõjuga, mida nimetatud ettevõtjale soovitakse avaldada, kuna karistus ei tohi olla tühine võrreldes ettevõtja finantsilise võimsusega.

209 Euroopa Kohus on otsustanud, et Üldkohus võis põhjendatult leida, et ettevõtja hangib tema „tohutu" kogukäibe tõttu võrreldes teiste kartelliosalistega kergemini vajalikud rahalised vahendid oma trahvi maksmiseks, mis õigustas trahvi piisava hoiatava mõju tagamiseks kordaja kasutamist (vt eespool punktis 205 viidatud kohtuotsus Showa Denko *vs*. komisjon, punkt 18). Euroopa Kohus jõudis sellele järeldusele pärast seda, kui ta oli meenutanud, et ta on juba esile tõstnud keelatud kokkuleppe pooleks olevate ettevõtete kogukäivete arvessevõtmise asjakohasust trahvisumma arvutamisel (vt eespool punktis 205 viidatud kohtuotsus Showa Denko *vs*. komisjon, punkt 17 ja seal viidatud kohtupraktika).

210 Käesolevas asjas kohaldas komisjon hageja trahvi lähtesummale kordajat 2 (ehk suurendas seda 100 %) ja WWTE trahvi lähtesummale kordajat 1,5 (ehk suurendas seda 50 %), tuginedes esiteks kontsernide suurusele, millesse need kaks töötlejat kuulusid, ja teiseks nende „suurusele võrreldes teiste töötlejatega" (vaidlustatud otsuse põhjendus 423). Nimetatud kontsernide suuruse hindamiseks võttis komisjon arvesse selle äriühingu konsolideeritud käivet 2003. aastal, mis asus kontserni hierarhia tipus (sama põhjendus).

211 Selline trahvi suurendamine tagab trahvi piisavalt hoiatava mõju, nagu on märgitud vaidlustatud otsuse põhjenduses 422. Komisjon leidis nimelt, et trahvi lähtesumma, mis kajastab ainult turupositsiooni, ei ole hageja ja WWTE puhul piisavalt hoiatav. Ta märgib, et kuigi viimastele kuulus Hispaania toortubaka ostuturul suhteliselt väike

turuosa, kuuluvad nad siiski rahvusvahelistesse kontsernidesse, millel on „suur majanduslik ja rahaline jõud", ning „[l]isaks tegutse[sid] nad oma vastavate emaettevõtjate otsustavale mõjule allutatuna" (sama põhjendus, teine ja kolmas lause).

212 Hageja esitatud argumentatsioon ei ole faktiliselt ega õiguslikult põhjendatud.

213 Esiteks vastupidi sellele, mida väidab hageja, ei suurendanud komisjon piisava hoiatava mõju tagamiseks tema trahvi lähtesummat lihtsalt asjaolu tõttu, et ta kuulub suure majandusliku ja rahalise jõuga äriühingute kontserni. Kuigi on tõsi, et selle suurendamise eesmärk oli võtta arvesse kontserni Dimon suurust ja koguvahendeid, tegi komisjon seda siiski ainult selle tõttu, et hageja – lisaks asjaolule, et ta kuulus sellesse kontserni – moodustas ühe majandusüksuse äriühinguga, mis asus selle kontserni hierarhia tipus, või teisisõnu oli käsitatav sama ettevõtjana EÜ artikli 81 tähenduses. Tuleb asuda seisukohale, et arvestades kohtupraktikat, mida meenutati nii eespool punktides 99–103 kui ka vaidlustatud otsuse põhjendustes 377–386, milles komisjon tõendas, et hageja ja Dimon kuulusid samasse majandusüksusesse, tuleb selle otsuse põhjenduse 422 kaht viimast lauset (vt eespool punkt 211) tõlgendada koos ja neist võib ainult nii aru saada.

214 Teiseks, kui hoiatamise eesmärgil kordaja kohaldamise vajalikkuse üle otsustamiseks kasutab komisjon hindamisteguritena ettevõtja suurust ja koguvahendeid, nagu käesolevas asjas, saab selle ettevõtja hulka arvata ühenduse konkurentsiõigust rikkunud

äriühingu emaettevõtja ainult juhul, kui viimane ka tegelikult mõjutas otsustavalt selle äriühingu tegevust.

215 Ettevõtja, mille suurust ja koguvahendeid seega arvesse võetakse, on paratamatult sama mis ettevõtja EÜ artikli 81 tähenduses, nagu see on kindlaks määratud kohtupraktikas. Nagu juba täheldatud eespool punktis 208, on nende asjaolude arvessevõtmine trahvi piisava hoiatava mõju tagamiseks seotud mõjuga, mida nimetatud ettevõtjale soovitakse trahviga avaldada. Eesmärk, mida soovitakse saavutada, on tagada tõhus trahv, kohandades selle summat vastavalt ettevõtja koguvahenditele ja tema võimele hankida vajalikke rahalisi vahendeid trahvi tasumiseks. Kui rikkumise toime pannud äriühing tegutseb turul sõltumatult ja on üksi käsitatav ettevõtjana, on see eesmärk loogiliselt seda sõltumatust arvestades suunatud ainult nimetatud äriühingule, mitte ka temaga samasse kontserni kuuluvatele teistele äriühingutele. Kui sellisel juhul peaks komisjon arvesse võtma selle kontserni suurust ja majanduslikku suutlikkust, otsustades, kas hoiatamiseks peab kohaldama kordajat, siis ei oleks hoiatamine mitte ainult suunatud üksusele, mis ei ole rikkumise toime pannud ettevõtja, vaid ka trahv oleks liiga suur, arvestades muu hulgas selle ettevõtja rahalist võimsust, ning nii rikutaks proportsionaalsuse põhimõtet.

216 Kolmandaks tuleb meenutada, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale rikutakse võrdse kohtlemise põhimõtet ainult siis, kui sarnaseid olukordi käsitletakse erinevalt või erinevaid olukordi ühte moodi, välja arvatud juhul, kui selline kohtlemine on objektiivselt põhjendatud (eespool punktis 133 viidatud kohtuotsus Sermide, punkt 28, ja eespool punktis 133 viidatud kohtuotsus BPB de Eendracht *vs*. komisjon, punkt 309).

217 Käesolevas asjas ei olnud ühelt poolt hageja ja teiselt poolt Taes ja Deltafina sarnases olukorras, sest erinevalt teise emaettevõtjatest peeti esimese emaettevõtjat tütarettevõtja toime pandud rikkumise eest solidaarselt vastutavaks, sest ta mõjutas tegelikult otsustavalt selle kaubanduspoliitikat (vt põhjendused 18 ja 375–386 ning eespool punktid 32–36). Kohaldades eespool punktides 99–103 meenutatud põhimõtteid, asuti seisukohale, et hageja ja Dimon moodustavad EÜ artikli 81 tähenduses ühe ja sama ettevõtja, mille suuruse ja koguvahendite alusel määrati hoiatamise eesmärgil kordaja.

218 Samadel põhjustel ei saa hageja väita, et komisjon ei ole arvesse võtnud Deltafina käivet, et kohaldada kordajat Taese trahvi lähtesummale. Ühelgi hetkel ei jõudnud komisjon järeldusele, et Deltafina sai otsustavalt mõjutada temaga samasse kontserni kuuluva tütarettevõtja Taese tegevust ning veelgi enam ei järeldanud ta, et see äriühing tegelikult sellist mõju avaldas. Kuna neid kahte äriühingut ei peetud ühte majandusüksusesse kuuluvateks, ei saanud arvesse võtta esimese suurust ja vahendeid, et otsustada, kas hoiatamise eesmärgil kohaldada teise trahvi lähtesummale kordajat.

219 Neljandaks võib järeldada Dimoni 2003. aasta käibe –1 271 700 000 USA dollarit – ja WWTE lõpliku emaettevõtja SCC sama aasta käibe – 993 716 000 USA dollarit – lihtsast võrdlusest, et Dimoni puhul kohaldatud kordaja 2 ei ole ilmselgelt ebaproportsionaalne WWTE kordajaga 1,5.

220 Eespool esitatud kaalutlustest tuleneb, et teine väide tuleb põhjendamatuse tõttu tagasi lükata ning seetõttu ei tule tühistada või vähendada kordajat, mida hoiatamise eesmärgil kohaldati hageja trahvi lähtesummale.

C – *Kolmas väide, mille kohaselt on rikutud õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet*

1. *Poolte argumendid*

221 Hageja väidab, et ta lõpetas rikkumises osalemise kohe pärast komisjoni sekkumist ja heidab komisjonile ette tema õiguspärase ootuse kahjustamist, jättes vastuolus suuniste punktiga 3 ja tema varasema otsustuspraktikaga tema trahvisumma kindlaksmääramisel selle kergendava asjaolu arvesse võtmata.

222 Repliigis märgib hageja, et kuigi on tõsi, et määruse nr 1/2003 kohaldamisel on komisjonil trahvisummade kindlaksmääramisel suur kaalutlusõigus, ei tähenda see siiski, et ta võib kõrvale kalduda reeglitest, mis ta ise endale on kehtestanud ja mis käesolevas asjas on sätestatud suunistes. Ta tunnistab, et komisjon ei ole kohustatud trahvisummat automaatselt vähendama ega arvesse võtma kergendavat asjaolu, kuid tema arvates peab ta sellise asjaolu esinemise kohta kaudsete tõendite olemasolul seda arvesse võtma ning oma otsuses esitama põhjused, miks ta arvab, et see asjaolu õigustab või ei õigusta trahvi vähendamist.

223 Veel väidab hageja, et komisjon ei saa väita, et rikkumise lõpetamist kohe pärast tema sekkumist ei tule kergendava asjaoluna arvesse võtta, kui tegemist on konkurentsieeskirjade raske ja tahtliku rikkumisega, ega ka seda, et sellel rikkumise lõpetamisel oli positiivne mõju rikkumise kestusele.

224 Arvestades eespool esitatud kaalutlusi, palub hageja Üldkohtul vähendada talle määratud trahvisummat.

225 Komisjon vaidleb hageja argumentidele vastu.

2. *Üldkohtu hinnang*

226 Hagiavalduses väidab hageja, et komisjon ei ole kergendava asjaoluna tema suhtes kohaldanud vastuväiteteatise vastuses esile toonud fakti, et ta lõpetas rikkumise kohe pärast komisjoni sekkumist.

227 Tuleb meenutada, et komisjon on põhimõtteliselt kohustatud trahvisummade määramisel järgima suuniste tingimusi. Suunistes ei ole siiski märgitud, et komisjonil tuleb alati eraldi arvesse võtta nende suuniste punktis 3 loetletud igat kergendavat asjaolu, ja ta ei ole kohustatud tegema nende alusel lisavähendamist automaatselt, kuna seda, kas trahvi võimalik vähendamine kergendavate asjaolude esinemisel on asjakohane, tuleb hinnata igakülgselt ja tuleb võtta arvesse kõiki asjassepuutuvaid asjaolusid tervikuna. Suuniste vastuvõtmine ei muutnud asjakohatuks varasemat kohtupraktikat, mille kohaselt on komisjonil kaalutlusõigus, mis võimaldab tal arvesse võtta või jätta arvesse võtmata teatud asjaolud nende trahvisummade määramisel, mida ta kavatseb ettevõtjale määrata eelkõige juhtumi asjaolude alusel. Kuna suunistes puudub kohustuslik säte, mis määraks need kergendavad asjaolud, mida võib arvesse võtta,

tuleb asuda seisukohale, et komisjon on jätnud endale teatud kaalutlusõiguse, hindamaks üldiselt seda, millisel määral võib kergendavate asjaolude esinemisel trahvisummasid vähendada (vt Üldkohtu 14. detsembri 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-259/02-T-264/02 ja T-271/02: Raiffeisen Zentralbank Österreich jt *vs.* komisjon, EKL 2006, lk II-5169, punkt 473 ja seal viidatud kohtupraktika).

228 Suuniste punkti 3 kolmanda taande kohaselt on üheks kergendavaks asjaoluks „rikkumise lõpetamine kohe, kui komisjon sekkub (eriti kui ta teostab kontrolli)".

229 Kuid väljakujunenud kohtupraktika kohaselt võib rikkumise selline lõpetamine loogiliselt olla kergendav asjaolu vaid siis, kui on põhjust eeldada, et selle sekkumise tõttu on asjassepuutuvad ettevõtjad lõpetanud oma konkurentsivastase tegevuse, kuna see suuniste säte ei reguleeri olukorda, kus rikkumine on juba lõppenud enne komisjoni esimest sekkumist (Üldkohtu 8. juuli 2004. aasta otsus kohtuasjas T-50/00: Dalmine *vs.* komisjon, EKL 2004, lk II-2395, punktid 328 ja 329, mis jäeti muutmata Euroopa Kohtu 25. jaanuari 2007. aasta otsusega kohtuasjas C-407/04 P: Dalmine *vs.* komisjon, EKL 2007, lk I-829, punkt 158).

230 Käesolevas asjas lõppes aga rikkumine 10. augustil 2001 ehk enne komisjoni esimesi kontrolle, mis toimusid 3. oktoobril 2001. Nagu nähtub vaidlustatud otsuse põhjendusest 432, luges komisjon nimelt esimesena nimetatud tähtaega rikkumise lõppkuupäevaks – kuigi töötlejad deklareerisid, et see oli selleks ajaks juba lõppenud –, sest

„viimane tõend", mis tema käsutuses oli, puudutas 10. augusti 2001. aasta koosolekut, mida mainitakse vaidlustatud otsuse põhjenduses 260. Rikkumise lõppemine ei saa järelikult olla trahvisumma kindlaksmääramisel kergendav asjaolu.

231 Tuleb lisada, et isegi kui komisjon oleks asunud seisukohale, et rikkumine lõppes samal päeval, mil ta esimesed kontrollid läbi viis, sai ta täiesti põhjendatult hageja suhtes kergendavat asjaolu mitte arvesse võtta. Nimelt ei toimu trahvi vähendamine rikkumise lõpetamise tõttu kohe, kui komisjon sekkub, mitte automaatselt, vaid sõltub konkreetse juhtumi asjaolude hindamisest komisjoni poolt tema kaalutlusõiguse raames. Suuniste punkti 3 kolmanda taande kohaldamine ettevõtjale on eriti asjakohane siis, kui asjassepuutuva tegevuse konkurentsivastasus ei ole ilmne. Seevastu on selle sätte kohaldamine üldjuhul vähem kohane, kui tegevus on selgelt konkurentsivastane, tingimusel et see on tuvastatud (Üldkohtu 11. märtsi 1999. aasta otsus kohtuasjas T-156/94: Aristrain *vs.* komisjon, EKL 1999, lk II-645, punkt 138, ja 8. juuli 2004. aasta otsus kohtuasjas T-44/00: Mannesmannröhren-Werke *vs.* komisjon, EKL 2004, lk II-2223, punkt 281).

232 Kuid käesolevas asjas ei olnud hageja konkurentsivastases tegevuses kahtlust. Nimelt oli töötlejate kokkulepe, mille eesmärk oli hindade kindlaksmääramine ja turu jagamine (vt vaidlustatud otsuse põhjendused 278–317), käsitatav konkurentsiõiguse klassikalise ja eriti raske rikkumisena (vt vaidlustatud otsuse põhjendused 409–411) ning tegevusena, mille õigusvastasust on komisjon kinnitanud arvukatel kordadel alates oma esimestest sellesisulistest menetlustest. See, et kokkulepe oli salajane, kinnitab veelgi, et hageja oli täiesti teadlik oma tegevuse õigusvastasusest.

233 Repliigis esitas hageja uue argumendi, et komisjon ei ole vaidlustatud otsuses selgitanud põhjuseid, miks ta järeldas, et ta ei pea seda väidetavat kergendavat asjaolu arvesse võtma.

234 Samadel põhjustel, mis on välja toodud eespool punktis 182, tuleb asuda seisukohale, et see, et hageja esitas nimetatud argumendi esimest korda alles repliigis, ei tähenda, et Üldkohus ei saa seda uurida.

235 Kuid see argument ei saa olla tulemuslik.

236 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et kuigi vastavalt EÜ artiklile 253 peab komisjon oma otsuseid põhjendama, märkides ära kõik faktilised asjaolud, millest sõltub otsuse õigustatus, ja kaalutlused, mis viisid komisjoni otsuse vastuvõtmiseni, ei nõua nimetatud säte, et ta esitaks kõik faktilised ja õiguslikud küsimused, mida haldusmenetluses käsitleti (Euroopa Kohtu 9. novembri 1983. aasta otsus kohtuasjas 322/81: Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin *vs.* komisjon, EKL 1983, lk 3461, punktid 14 ja 15, ning Üldkohtu 14. mai 1998. aasta otsus kohtuasjas T-319/94: Fiskeby Board *vs.* komisjon, EKL 1998, lk II-1331, punkt 127). Juba on otsustatud, et komisjon ei ole kohustatud võtma seisukohta asjaolude suhtes, mis on ilmselgelt asjassepuutumatud, tähtsusetud või selgelt kõrvalised (Üldkohtu 15. juuni 2005. aasta otsus kohtuasjas T-349/03: Corsica Ferries France *vs.* komisjon, EKL 2005, lk II-2197, punkt 64). Sama kehtib juhul, nagu käesolevas asjas, kui põhjus, miks asjaolu, millele hageja haldusmenetluses tugineb, ei kvalifitseerita kergendavaks asjaoluks, on kergesti mõistetav (vt selle kohta eespool punktid 229–232).

237 Kõigist eespool esitatud kaalutlustest tuleneb, et kolmas väide tuleb põhjendamatuse tõttu tagasi lükata ning et järelikult ei tule hageja trahvi täiendavalt vähendada kergendavate asjaolude esinemise tõttu.

D – *Neljas väide, mille kohaselt rikuti koostööteatist ning proportsionaalsuse, õiguspärase ootuse kaitse ja võrdse kohtlemise põhimõtet*

1. *Poolte argumendid*

238 Hageja on seisukohal, et komisjon rikkus koostööteatist ning proportsionaalsuse, õiguspärase ootuse kaitse ja võrdse kohtlemise põhimõtet sellega, et ta vähendas tema trahvi nimetatud teatise punkti D lõike 2 alusel vähem kui WWTE, Cetarsa ja Taese trahvi.

239 Esiteks on hageja seisukohal, et komisjon ei saa seda erinevat kohtlemist õigustada sellega, et hageja vaidles vastu vastuväiteteatises kirjeldatud teatud faktilistele asjaoludele ning sellega, et töötlejate hinnakokkulepe oli salajane.

240 Selle kohta märgib ta kõigepealt, et vastuses vastuväiteteatisele selgitas ta ainult selliseid fakte, mis olid vastuväiteteatises esitatud ebatäpselt või valesti. Täpsemalt, ta ei teinud ühtegi avaldust, mille kohaselt töötlejate sõlmitud kõrgeima keskmise hinna kokkulepped ja tootjate esindajate sõlmitud madalaima keskmise hinna kokkulepped neutraliseerisid üksteist. Ta lisab, et lõpparuandes täheldas ärakuulamise eest vastutav ametnik ise, et vastuväiteteatis on mõnes küsimuses ebaselge ja et töötlejate poolt vastuväiteteatise vastuses ning ärakuulamisel esitatud selgitused võimaldasid komisjonil mitmes küsimuses oma otsuse eelnõu „suunda selgemaks teha".

241 Edasi märgib hageja, et oma vastuses vastuväiteteatisele ei vaielnud ta vastu sellele, et kõrgeima keskmise hinna kokkulepped olid „iseenesest" salajased. Ta lihtsalt täpsustas, et töötlejatevaheliste läbirääkimiste „tulemus", st kõrgeim keskmine hind, milles nad iga kampaania alguses kokku leppisid ja mille nad põllumajandustootjate liitude ja tootjate rühmadega kollektiivsetel läbirääkimistel välja pakkusid, olid tootmissektoris paratamatult teada. Ta täpsustab, et teisisõnu „viitas ta sellele, et avalikult oli teada töötlejate vahel aasta alguses kokku lepitud kõrge[im] keskmine ostuhind, mis pärast seda, kui see hinnaläbirääkimistel [põllumajandustootjate liitude ja tootjate rühmadega] esitati kui kõrge[im] hind, mida töötlejad on nõus tubaka ostmisel maksma, muutus paratamatult üldiselt teadaolevaks hinnaks".

242 Teiseks väidab hageja, et komisjon on koostööteatist vääralt kohaldanud ja rikkunud proportsionaalsuse põhimõtet.

243 Selle kohta märgib hageja esiteks, et komisjon jättis õigustamatult tema suhtes kohaldamata koostööteatise punkti D lõike 2 teise taande – väites vaidlustatud otsuse põhjenduses 454, et hageja on seadnud tugevalt kahtluse alla teatud faktilised asjaolud, mis esitati vastuväiteteatises – ja keeldus seetõttu tema trahvi selle sätte alusel vähendamast.

244 Teiseks väidab hageja, et ta tegi komisjoniga aktiivset koostööd kohe, kui viimane hakkas kontrolle läbi viima. Ta täpsustab, et teave ja selgitused, mis ta komisjonile esitas, võimaldasid sel hõlpsamini mõista turu toimimist ja igale osalisele omast käitumist ning valgustada rikkumise teatud olulisi aspekte. Ta leiab, et komisjon oleks pidanud seetõttu koostööteatise punkti D lõike 2 alusel kohaldama tema trahvile suuremat vähendamisprotsenti kui 20 %.

245 Kolmandaks leiab hageja, et tema trahvi oleks pidanud vähendama sama palju kui Taese oma ehk 40 %, sest viimane ei edastanud komisjonile teavet, mis oleks olnud väärtuslikum kui teave, mille tema esitas.

246 Teise võimalusena väidab ta, et tema trahvi vähendamise protsent oleks pidanud olema vähemalt sama suur kui Cetarsa ja WWTE oma, st 25 %, kuid komisjon ei saanud hästi aru selgitustest, mis ta keskmise hinna kokkulepete salastatuse kohta esitas.

247 Komisjon on seisukohal, et neljas väide tuleb põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

248 Esiteks vaidleb komisjon vastu hageja väitele, mille kohaselt piirdus viimane vastuväiteteatise vastuses selles teatises esitatud faktide nüansside rõhutamisega. Tegelikult seadis hageja kahtluse alla nende faktide teatud olulised aspektid. Täpsemalt, ta eitas seda, et töötlejate sõlmitud (kõrgeima) keskmise tarnehinna kokkulepped olid salajased ning kaitses seisukohta, et need kokkulepped ei olnud ulatuslikumad kui need, mille sõlmisid tootjate esindajad.

249 Teiseks väidab komisjon, et ta kohaldas koostööteatise punkti D lõiget 2 õigesti ega rikkunud proportsionaalsuse põhimõtet.

250 Kolmandaks vaidleb komisjon vastu sellele, et ta rikkus võrdse kohtlemise põhimõtet seeläbi, et ta kohaldas Taese, Cetarsa ja WWTE trahvile vähendamisprotsenti, mis oli suurem kui hageja trahvile kohaldatu. Ta märgib, et Taese poolt talle esitatud teave võimaldas tal muu hulgas tõendada Deltafina osalust konkurentsi kahjustavas tegevuses ja et hageja ei esitanud uusi asjakohaseid tõendeid, vaid pigem „üksikasju

talle juba teada olevate asjaolude kohta". Ta lisab, et erinevalt hagejast ei eitanud Taes, Cetarsa ja WWTE, et töötlejate sõlmitud (kõrgeima) keskmise tarnehinna kokkulepped olid salajased. Lõpuks, erinevalt hagejast ei seadnud Taes kahtluse alla teatavaid muid vastuväiteteatises esitatud fakte.

2. *Üldkohtu hinnang*

251 Enne hageja esitatud erinevate argumentide uurimise juurde asumist tuleb välja tuua paar üldist tähelepanekut.

252 Tuleb meenutada, et komisjonil on trahvide arvutamise meetodi küsimuses lai kaalutlusõigus ning ta võib võtta arvesse mitut asjaolu, mille hulgas on puudutatud ettevõtjate koostöö selle institutsiooni talituste poolt läbi viidava uurimise käigus. Komisjonil on lai kaalutlusõigus ettevõtja koostöö kvaliteedi ja kasu hindamisel, eriti selle kootöö võrdlemisel teiste ettevõtjate panusega (Euroopa Kohtu 10. mai 2007. aasta otsus kohtuasjas C-328/05 P: SGL Carbon *vs*. komisjon, EKL 2007, lk I-3921, punktid 81 ja 88).

253 Koostöö eest trahvi vähendamise õigustamiseks peab ettevõtja käitumine lihtsustama komisjoni ülesannet, mis seisneb konkurentsieeskirjade rikkumiste tuvastamises ja nende eest karistamises (vt eespool punktis 110 viidatud kohtuotsus JFE Engineering jt *vs.* komisjon, punkt 499 ja seal viidatud kohtupraktika), ning väljendama tõelist koostöötahet (eespool punktis 99 viidatud kohtuotsus Dansk Rørindustri jt *vs*. komisjon, punktid 395 ja 396).

254 Koostööteatises täpsustas komisjon, millistel tingimustel võib keelatud kokkuleppe suhtes komisjoni läbi viidava uurimise käigus temaga koostööd tegevaid ettevõtjaid vabastada trahvist, mis neile muidu tasumisele kuulub, või trahvi vähendada (vt koostööteatise punkti A lõige 3).

255 Koostööteatise punkt D „Trahvisumma oluline vähendamine" sätestab:

„1. Kui ettevõtja teeb koostööd, ilma et oleksid täidetud kõik punktides B ja C sätestatud tingimused, vähendatakse trahvisummat, mida talle oleks koostöö puudumisel määratud, 10–50 % võrra.

2. See võib toimuda järgmistel juhtudel:

– enne vastuväiteteatise saatmist esitab ettevõtja komisjonile andmeid, dokumente ja muid tõendeid, mis oluliselt aitavad kaasa toimepandud rikkumise tuvastamisele;

– pärast vastuväiteteatise saamist teatab ettevõtja komisjonile, et ta ei vaidle vastu sisuliselt faktilistele asjaoludele, millele komisjoni süüdistused tuginevad." [mitteametlik tõlge]

256 Käesolevas asjas tuleb märkida, et on tuvastatud, et vastavalt vaidlustatud otsuse põhjendusele 450 ei ole hageja täitnud koostööteatise punktide B ja C kohaldamise tingimusi, mistõttu tuleb tema tegevust hinnata selle teatise punkti D alusel.

257 Erinevad argumendid, mis hageja käesoleva väite raames esitab, võib liigitada kahte ossa. Esimene osa puudutab koostööteatise punkti D lõike 2 teise taande hageja suhtes kohaldamata jätmist. Teine osa käsitleb hageja koostöö kvaliteeti võrreldes Taese, Cetarsa ja WWTE koostöö kvaliteediga.

a) Hagejale koostööteatise punkti D lõike 2 teise taande kohaldamata jätmine

258 Vaidlustatud otsuse põhjenduses 454 vähendas komisjon hageja trahvi 20 % ainult koostööteatise punkti D lõike 2 esimese taande alusel. Vaidlustatud otsuse selle põhjenduse ja põhjenduse 453 koos lugemisel nähtub, et komisjon keeldus kahel põhjusel hagejale selle punkti teist taanet kohaldamast – hoolimata asjaolust, et ta oli üldiselt tuvastanud, et hageja ei vaidlustanud nende asjaolude sisulist õigsust, millele tuginesid komisjoni poolt hagejale esitatud vastuväited.

259 Esiteks ei vastanud tegelikele asjaoludele hageja kinnitus, et töötlejate kokkulepped (kõrgeima) keskmise tarnehinna kohta ning tootjate ja töötlejate poolsed madalaima keskmise hinna erinevad kokkulepped tootjate rühmade kaupa olid täpselt samad ning et seetõttu muutus neutraalseks ka võimalik konkurentsivastane mõju, mis töötlejate ja tootjate tegevusel võis olla. Komisjon viitab selles küsimuses hageja poolt vastuväiteteatisele esitatud vastuse lehekülgedele 18–45.

260 Tuleb asuda seisukohale, et vastuväiteteatisele hageja poolt esitatud vastuse eespool viidatud leheküljed sellist kinnitust ei sisalda. Lisaks möönis komisjon, kellel paluti menetlust korraldavate meetmete raames välja tuua nimetatud vastuse lõigud, milles see kinnitus esineb, et seda ei ole sõnaselgelt esitatud, kuid see tuleneb kaudselt hageja poolt selles vastuses esitatud teatud argumentidest. Vastates kohtuistungil Üldkohtu asjakohasele küsimusele, kordas komisjon seda selgitust.

261 Isegi kui eeldada, et komisjon võib selleks, et tuvastada, et vaidlustatud on asjaolude sisuline õigsus koostööteatise punkti D lõike 2 teise taande tähenduses, tugineda lihtsalt kaudsele kinnitusele, ei saa käesolevas asjas komisjoni viidatud argumentidest tuletada, et hageja väitis, et eespool punktis 259 mainitud kaks kokkulepete kategooriat olid identsed ja et järelikult muutus neutraalseks ka võimalik konkurentsivastane mõju, mis töötlejate ja tootjate tegevusel võis olla. Nimelt soovis hageja nende argumentidega lihtsalt avaldada arvamust, et isegi kui töötlejate kokkuleppeid (kõrgeima) keskmise tarnehinna kohta ei oleks eksisteerinud, ei oleks konkurents turul ikkagi olnud ideaalne, sest põllumajandustootjate liidud ja tootjate rühmad leppisid omavahel kokku toortubaka keskmises müügihinnas, mida nad seejärel kollektiivselt töötlejatega läbi rääkisid. Igal juhul ei saa samastada sellist arvamust mõju kohta, mis kokkuleppel turule võib olla, „asjaolude sisulise õigsuse" vaidlustamisega eespool viidatud sätte tähenduses (vt selle kohta Üldkohtu 9. juuli 2003. aasta otsus kohtuasjas T-224/00: Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients *vs.* komisjon, EKL 2003, lk II-2597, punkt 366). Muu hulgas tuleb märkida, et nende argumentidega ei sea hageja üldse kahtluse alla asjassepuutuvate kokkulepete olemasolu. Tuleb lisada, et vaidlustatud otsuses võeti sõnaselgelt arvesse mitut täpsustust, mis hageja esitas vastuväiteteatise vastuse lehekülgedel 18–45 (vt eelkõige vaidlustatud otsuse põhjendused 75, 82 ja 201).

262 Teiseks eitas hageja töötlejate sõlmitud (kõrgeima) keskmise tarnehinna kokkulepete salastatust.

263 Selle kohta tuleb märkida, et vastuväiteteatise vastuses kaitses hageja tõesti ühemõtteliselt seda seisukohta. Nii esitas ta selle vastuse leheküljel 8 avalduse, et „[töötlejad] ei [olnud] ühelgi hetkel teinud keskmise hinna kohta salajasi kokkuleppeid, mis oleksid jäänud väljapoole kollektiivläbirääkimisi, mis toimusid tootjate sektoriga peetavate läbirääkimiste tasemel". Selgitus, mille hageja üritab sellele avaldusele anda oma menetlusdokumentides (vt eespool punkt 241), tugineb puhtalt kunstlikule eristamisele ega ole veenev.

264 Kuna see avaldus ei vasta absoluutselt tõele ja kuna asjaolul, et töötlejate kokkuleppe teatud osa on salastatud, oli vaidlustatud otsuse ülesehituses suur tähtsus, asus komisjon ilmset hindamisviga tegemata seisukohale, et selle avalduse esitamisel vaidles hageja vastu asjaolude sisulisele õigsusele koostööteatise punkti D lõike 2 teise taande mõttes.

b) Hageja koostöö kvaliteet võrreldes Taese, Cetarsa ja WWTE koostöö kvaliteediga

265 Kõigepealt ei saa hageja väita, et talle oleks tulnud koostööteatise punkti D lõike 2 alusel kohaldada sama vähendamise määra, mida kohaldati Taesele.

266 Esiteks, mis puudutab koostööteatise punkti D lõike 2 teise taande kohaldamist, siis erinevalt hagejast ei vaidlustanud Taes ühelgi viisil asjaolude sisulist õigsust.

267 Teiseks, mis puudutab koostööteatise punkti D lõike 2 esimese taande kohaldamist, siis tuleneb toimikust selgelt, et Taese koostöö oli kvaliteetsem ja kasulikum kui hageja oma. Nimelt, kuigi viimase esitatud teave oli kasulik, kinnitas või selgitas see ainult suurel määral juba komisjoni käsutuses olevaid tõendeid ning seetõttu oli sel väike lisaväärtus, samas kui Taes esitas ka uusi otsustavaid tõendeid, mis võimaldasid tuvastada Deltafina vastutuse rikkumise toimepanemisel.

268 Seda konteksti arvestades ei saa hageja tulemuslikult tugineda – nagu ta seda teeb hagiavalduses – vastustele, mis ta andis määruse nr 17 artikli 11 alusel komisjoni esitatud informatsiooninõuetele. Komisjonile informatsiooninõude vastusena esitatud dokumendid esitatakse seadusest tuleneva kohustuse tõttu ja neid ei saa koostööteatise kohaldamisel arvesse võtta isegi siis, kui need võivad aidata tuvastada need esitanud ettevõtja või mõne muu ettevõtja konkurentsivastase tegevuse (Üldkohtu 12. detsembri 2007. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-101/05 ja T-111/05: BASF ja UCB *vs*. komisjon, EKL 2007, lk II-4949, punkt 111).

269 Teiseks ei saa hageja nõuda sama trahvi vähendamise määra, mida kohaldati Cetarsale ja WWTE-le. Nimelt erinevalt hagejast ei eitanud need kaks äriühingut, et töötlejate sõlmitud kokkulepped (kõrgeima) keskmise tarnehinna kohta olid salajased. Samuti tuleb märkida, et kuigi komisjon heitis vaidlustatud otsuses Cetarsale ja WWTE-le ette seda, et nad esitasid vastuväiteteatise vastustes sama kinnituse, mida on korratud eespool punktis 259, asus Üldkohus siiski kohtuasjades, milles tehti Üldkohtu

3. veebruari 2011. aasta kohtuotsus Cetarsa *vs*. komisjon (kohtuasi T-33/05, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punkt 271) ja 8. märtsi 2011. aasta kohtuotsus World Wide Tobacco España *vs*. komisjon (T-37/05, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punkt 197), nagu ka käesolevas asjas seisukohale, et sellega on komisjon teinud ilmse hindamisvea.

270 Eeltoodud kaalutlustel tuleb neljas väide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata, välja arvatud eespool punktis 259 nimetatud kinnituse osas, mille komisjon vääralt hagejale omistas.

E – *Lõpliku trahvisumma kindlaksmääramine*

271 Nendel asjaoludel tuleb Üldkohtul määrata trahvisumma sobiv vähendamismäär. Oma täielikku pädevust rakendades otsustab Üldkohus, et hageja trahvisummat tuleb koostöö eest täiendavalt vähendada 5 %, mis lisandub juba kohaldatud 20 % vähendamismäärale. Seega tuleb pärast 10 % käibe ülempiiri kohaldamist saadud trahvi, st 3 240 000 eurot, vähendada 25 %, mille tagajärjel on lõplik trahvisumma 2 430 000 eurot.

**Kohtukulud**

272 Kodukorra artikli 87 lõike 2 kohaselt on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Sama sätte lõike 3 esimese lõigu kohaselt võib Üldkohus juhul, kui osa nõudeid rahuldatakse ühe poole, osa teise poole kasuks, otsustada kulude jaotuse.

273 Kuna käesolevas kohtuasjas rahuldati hagi osaliselt, tuleb asjaolusid hinnata õiglaselt ja otsustada, et hageja kannab üheksa kümnendikku oma kohtukuludest ja temalt mõistetakse välja üheksa kümnendikku komisjoni kohtukuludest ning komisjon kannab ühe kümnendiku oma kohtukuludest ja temalt mõistetakse välja üks kümnendik hageja kohtukuludest.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (neljas koda)

otsustab:

1. **Määrata komisjoni 20. oktoobri 2004. aasta otsuse K(2004) 4030 (lõplik) – mis on seotud [EÜ] artikli 81 lõike 1 kohase menetlusega (Juhtum COMP/C.38.238/B.2 – Toortubakas – Hispaania) – artiklis 3 Agroexpansión, SA-le määratud trahviks 2 430 000 eurot.**

2. **Jätta hagi ülejäänud osas rahuldamata.**

3. **Agroexpansión kannab üheksa kümnendikku oma enda kohtukuludest ja temalt mõistetakse välja üheksa kümnendikku Euroopa Komisjoni kohtukuludest ning viimane kannab ühe kümnendiku oma enda kohtukuludest ja temalt mõistetakse välja üks kümnendik Agroexpansióni kohtukuludest.**

Czúcz Labucka O'Higgins

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 12. oktoobril 2011 Luxembourgis.

Allkirjad

# Sisukord

Vaidluse taust ..... II - 7013

A – Hageja ja haldusmenetlus ..... II - 7013

B – Vaidlustatud otsus ..... II - 7016

C – Vaidlustatud otsuse adressaadid ..... II - 7018

D – Trahvide kindlaksmääramine ..... II - 7023

1. Trahvide lähtesumma ..... II - 7024

2. Trahvide põhisumma ..... II - 7027

3. Raskendavad ja kergendavad asjaolud ..... II - 7028

4. Määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikes 2 sätestatud trahvi ülempiir ..... II - 7029

5. Koostööteatise kohaldamine ..... II - 7030

6. Lõplikud trahvisummad ..... II - 7032

Menetlus ja poolte nõuded ..... II - 7033

Õiguslik käsitlus ..... II - 7035

A – Esimene väide, mille kohaselt on rikutud määruse nr 1/2003 artikli 23 lõiget 2, proportsionaalsuse ja võrdse kohtlemise põhimõtet ning on esitatud puudulik põhjendus ..... II - 7036

1. Väite esimene osa, et rikutud on määruse nr 1/2003 artikli 23 lõiget 2 ja proportsionaalsuse põhimõtet seoses tuvastatud solidaarvastutusega trahvi tasumise eest ..... II - 7037

a) Poolte argumendid ..... II - 7037

b) Üldkohtu hinnang ..... II - 7044

Kriteeriumid, millest komisjon vaidlustatud otsuses lähtus, et panna tütarettevõtja toime pandud rikkumine süüks emaettevõtjale ..... II - 7048

Hageja ja Dimon kui üks majandusüksus ..... II - 7054

– „Tegevusaruanded" ja „tehinguaruanded" ..... II - 7055

– Hageja ja Dimoni kirjavahetus ..... II - 7058

– Argumendid, millele hageja tugineb selleks, et tõendada, et ta tegutses turul sõltumatult ..... II - 7064

2. Väite kolmas osa, mille kohaselt on rikutud võrdse kohtlemise põhimõtet ja on esitatud puudulik põhjendus ..... II - 7068

a) Poolte argumendid ..... II - 7068

b) Üldkohtu hinnang ..... II - 7069

3. Väite teine osa, et trahvi tasumise eest solidaarselt vastutamise ulatuse kohta järelduste tegemisel on rikutud määruse nr 1/2003 artikli 23 lõiget 2 ja proportsionaalsuse põhimõtet ..... II - 7071

a) Poolte argumendid ..... II - 7071

b) Üldkohtu hinnang ..... II - 7073

B – Teine väide, mille kohaselt on rikutud võrdse kohtlemise põhimõtet ..... II - 7074

1. Poolte argumendid ..... II - 7074

2. Üldkohtu hinnang ..... II - 7076

C – Kolmas väide, mille kohaselt on rikutud õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet II - 7081

1. Poolte argumendid ..... II - 7081

2. Üldkohtu hinnang ..... II - 7082

D – Neljas väide, mille kohaselt rikuti koostööteatist ning proportsionaalsuse, õiguspärase ootuse kaitse ja võrdse kohtlemise põhimõtet ..... II - 7086

1. Poolte argumendid ..... II - 7086

2. Üldkohtu hinnang ..... II - 7089

a) Hagejale koostööteatise punkti D lõike 2 teise taande kohaldamata jätmine ..... II - 7091

b) Hageja koostöö kvaliteet võrreldes Taese, Cetarsa ja WWTE koostöö kvaliteediga ..... II - 7093

E – Lõpliku trahvisumma kindlaksmääramine ..... II - 7095

Kohtukulud ..... II - 7095